د واکسینشن اقسام

واکسینشن په دوه ډوله صورت نیسي.

۱- منظم واکسینشن یا Rejular Vaccine Session
۲- غیر منظم واکسینشن یا Outreach Vaccination Unit

۱- منظم واکسینشن Rejular Vaccine Session :- د هغه منظم پروګرام څخه عبارت دی چه تاسی په خپل مرکز کښی نوی مراجعین او یا د زړو مراجعینو د تعقیبی دوزونو واکسینشن کوی.

۲- غیر منظم واکسینشن یا Outreach Vaccination Unit :- دا د هغه واکسینشن څخه عبارت دی په کوم کښی چه تاسی د خپل مرکز نه بهر د ځوانی واکسین شوو کسانو د تعقیبی دوزونو او یا د نوو دوزونو د تطبیق په خاطر د خلکو کورونو ته ورځی.

د واکسینشن تیم ته لارښوونی :

A : د کار د عمومی نظم په برخه کښی

۱- د خپل کار لپاره باید یو معین مرکز و ټاکی. د غه مرکز باید د سیمی ټولو خلکو ته او هم ستاسی لوړو مقاماتو ته معلوم وی او هم د خلکو ورتګ ورته آسان وی.
۲- د خپل کار لپاره یو ټاکلی تقسیم اوقات جوړ کړی چه پدی تقسیم اوقات کښی باید د مرکز څخه د اکملاتو ورځی او په صحی مرکز کښی ستاسی د کار ورځی او په ساحه کښی ستاسی د کار ورځی روښانه شوی وی.

د دی تقسیم اوقات یو نقل په خپل مرکزی دفتر ته هم ورواستوی.
په دی تقسیم اوقات کښی په هفته کښی یو ورځ د مرکز څخه د اکمالاتو لپاره وټاکی که داورځ د شنبی ورځ وی نو ښه به وی ځکه د هفتی باتی پنځه ورځی به تاسی په ساحه کښی منظم کار وکړی.

۳ـ د خپل مربوطه ساحی یوه مکمل نقشه رسم کړی او په خپل دفتر کښی ئی نصب کړی او یوه کاپی ئی د مرکزی دفتر د معلوماتو په خاطر مرکزی دفتر ته واستوی البته تاسی به په دی نقشه کښی د سیمی طول او عرض، شمال، جنوب، شرق او غرب روښانه کړی او بیا به د ساحی مهم جغرافیوی ځایونه لکه سرکونه، مکتبونه لوی کلی، جوماتونه، شفاخانی او ستاسی د واکسین مرکز باید په ټا کلو نښو سره ښودل شوی وی.

۴ـ ستاسی د معلوماتو په خاطر او همدارنګه د مرکزی دفتر او ویزیت کوونکو د لند معلوماتو په خاطر د خپلی مربوطه ساحی په برخه کښی لاندی معلوماتو راټول او په یو جدول کښی درج او په خپل مرکز کښی ئی ولګوی.
a) د سیمی طول، عرض، او مساحت.
b) د دی سیمی د اوسیدونکو ټول شمیر، په دی سیمی کښی د اوسیدونکو کورنیو شمیر، د ۱۵ - ۴۵ کلنو ښځو شمیر، د صفر نه تر ۵ کلنی رتره ۵ کلنی پوری) د ماشومانو شمیر او د صفر نه تر ۲ کلن ماشومانو شمیر.
c) د دی سیمی لوی او مشهور کلی او هغی کلی د خلکو د تولید لو ځایو.
d) د مختلفو کلو او قریو د مهمو مشرانو، ملکانو، او ملایانو نوم ونه دا معلومات په داسی یو جدول کښی ترتیب کړی.

شمیره	د قریې نوم	د کلي نوم	د اجتماع ځای	د ملک، امام او مشرانو نومونه	د کورنیو شمیر	د ټولو وسایلو شمیر	د صفر نه تر ۲ کالو ماشومانو شمیر	د ۲ نه تر ۵ کالو ماشومانو شمیر	د ۱۵ نه تر ۴۵ کالو ښځو شمیر
۱									
۲									
۳									

۵ :- دخپل مرکز ټول فني او غیرفني وسایل او سامان آلات په یوه راجستر کښې درج کړي او کله کله هغه موجودي کوي چه پوره او د استفادي وړ وي . خراب او د استفادي نه وتلي سامان آلات فوراً مرکز ته ولیږي او په عوض ئې نور نوي سامان واخلي .

۶ : فني سامان آلات درست استعمال او د استعمال نه وروسته ئې په مناسب توګه پاک ، صفا او په محفوظ ځای کښې ځای په ځای کوي او هره ورځ سهار د غه سامان آلات چک کوي چه پاک درست او د استفادي وړ وي او د کار په ختم کښې بیا د غه سامانونه موجود دي پاک او ځای په ځای کړي .

۷ : خپل د کار میز په شا وخوا کښې د خلکو د بیځایه بیروبار او ګشت او ګذر او لاس وهني مخه ونیوی و کړي .

B : د عملي کار په برخه کښې خلکو ته د لارښوونې وکړي :

a) د مرکز په شروع کښې د سیمې د مسؤلینو آمرانو او حکومتي مامورینو او ډاکترانو په مرسته د سیمې ټول ملکان ، مشران ، سپین ږیري ، ملایان ، او حتی د امکان په صورت کښې عوام هم راوغواړي . دوی ته د واکسینونو ارزښت په روښانه او ساده الفاظو کښې بیان کړي او د دوی نه خواهش

کړل شوی دے نو خلک دے د واکسین کولو په خاطر تشویق کړی او د دوی په ذریعه خلکو ته د واکسین د ارزښت په برخه کښې معلومات ورسوی چه دا خلک به بیا ستاسی د ورتللو په وخت کښې خلک تاسی ته راټولوی او هغوی ته به د واکسین تبلیغ کولو، نظم ساتلو او همکارئ کولو نصیحت او لارښوونه کوی او ستاسی د کار په ورځ باید د هغه کلی ملک، ملا او نور مشران ستاسی سره د همکارئ لپاره حاضر وی.

b، په هر کلی کښې د واکسین کولو په وخت کښې تاسی لمړی یوه ورځ مخکښې د کلی ملک، مشرانو او ملا امام ته خبر ورکړی چه هغوی د کلی خلکو ته خبر ورکړی چه سبا ورځ د ستاسی د ورتللو لپاره هغوی اماده او هغوی ماشومان هم په کور ونو کښې موجود اوسی.

c، کله چه تاسی کلی ته ورغلی نو لمړی د کلی ملک، ملا امام او مشران پیدا کړی او د هغوی په مشوره د واکسین کولو لپاره خلک د کلی د اجتماع ځایونو ته لکه جومات، دیره، حجره او یا مکتب ته راوغواړی. او چه کله خلک راغونډ شول نو لمړی خود قیق دوی ته د واکسین د اهمیت په برخه کښې په دیره عامیانه ژبه خبری وکړی او د واکسینونو پوری مربوط ځینې تصویرونه او چارټونه چه تاسی سره وی هغه خلکو ته ورښکاره او تشریح کړی.
خلکو ته د هغه ناروغیو خراب عواقب ورپه ګوته کړی او تصویرونه ورته وښائی چه د کومو ناروغیو مخنیوی د واکسینونو په واسطه کیدائے شی. او خلکو ته دا ووائی چه که تاسی خپل ماشومان او ښځې واکسین کړی نو ستاسی ښځې او ماشومانو به د دغه نوع خطرناکه ناروغیو لکه شری، کوی فلج رشل والی، کوڼوالی او نورو معیوبتونو نه خلاص شی. لومړی شکل
البته دوی ته دا ویل هم ضرور دی چه واکسین کول ستاسی لپاره به وریا

دغه سړی د پولیو (د ماشومانو فلج) د ناروغۍ له کبله شل، او معذور شوی دی.

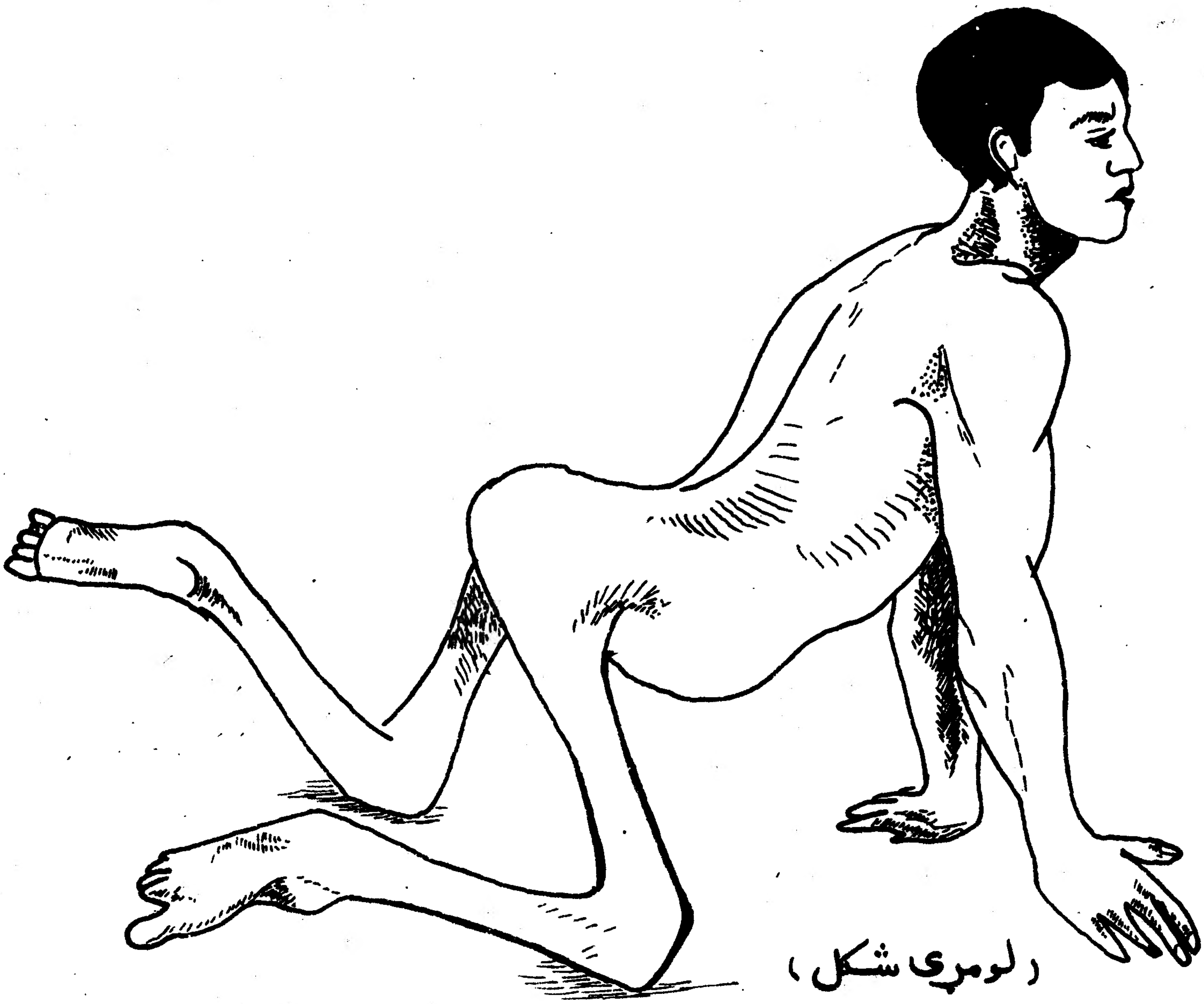

(لومړی شکل)

که ده ته په مناسب وخت (کوچینوالی) کښې د پولیو واکسین ورکړل شوی وائ، نو دی به د دې ناروغۍ له کبله شل شوی نه وه.

توګه تطبيق کيږي. همدا راز خلکو ته دې وويل شي چه د واکسين څلور د وری پوره کول څومره ضروري خبره ده. چه بايد د بيا راتللو په وخت خپل ماشومان د بيا واکسين کيدو لپاره تاسي ته راولي . ځکه چه نيمګړي واکسين کول او يا څو محدود واکسينونه تطبيقول ماشوم ته پوره محافظت نشي ورکولای.
همدارنګه د واکسينونو د دوو دوزونو ترمينځ موده چه حداقل يومياشت ده او زيات تر زياته داموده بايد د يو کال څخه زياته نشي او د آخري يا بوستر دوز وخت د دريم دوز نه يو کال ورسته وي چه داموده هم بايد په اعظمي توګه د ۴ کلو څخه زياته نشي .

d : ځيني ميندي په يوځل د څو واکسينونو د تطبيق څخه داريږي نو هغوی ته دي په روښانه الفاظو کيني وويل شي چه کومه چيري زده، دري يا څلور واکسينونه يوځای ماشوم ته ورکول کيږي کوم پروا نلري .

e : خلکو ته دي وويل شي چه کوشش وکړي چه د يو کور ټول ماشومان يوځل تاسي ته راولي او ټول د واکسين ور ماشومان او مورګانی ئې کوشش وکړي چه په مسلسل توګه په يو يا دوه کارتونو کښي راجستر شي. البته دا کار هم د کورني لپاره او هم ستاسي د کار لپاره ډير آسانتياوي برابروي د يوي کورني لپاره د زيات کارتونو جوړول ستاسي لپاره هم تکليف دي او سائل ئې د کورني لپاره هم د تکليف سبب کيږي .

f : د کورنی مشر يا مشرې ته کارت وسپاري او ورته سپارښتنه وکړي چه دا کارت په يو پلاستيک لفافه کښي تاو او په کور کښي په يوه مند وق کښي خوندي وساتي او په کارت کښي شامل ماشومانو د هريو د ناروغه کيدو په صورت کښي دا کارت ډاکټر ته ښائي او د بل ځل واکسين کولو په وخت کښي هغه له ځان سره تاسي ته راوړي.

g : د کوچنيانو څيلوان مشران په دې پوه کړي چه د دې واکسين کولو څخه ورسته

ځيني اعراض او علايم لکه تبه د پيچکارۍ د ځاى دانې دانې کيدل او نور کيدای شي چه پيدا شي نو داکوم مرض ندى او دوى دى دى ته ندوا ر خطا کيږي بلکه دا د وجود يو طبيعي عکس العمل دى چه بيرته پخپله بند کيږي او بايد هغه ته د تکرو ر کولو، — پانسمان کولو او د دوا ورکولو ځخه ډډه وکړي او که د غه عکس العمل ډيره شديد وه نو ورته و وائي چه بيا تاسي ته مراجعه وکړي او يا دى د کارتسره ډاکټرته ور شي او ډاکټر ته د ى هم و وائي چه د غه ماشوم ته د واکسين ندورو وسته تکليف پيدا شوى ترڅو ډاکتر هم د ى خبرى ته متوجه شي .

h ، که اختلاطي ماشوم ئي تاسي ته راوړ نو لومړي وګورى چه اختلاطئي څه او د اختلاط د شدت اندازه څومره ده . او بيا د هغه د اندازى په تناسب اجرات وکړي مثلاً که د واکسين کولو نه وروسته ماشوم ته تبه پيدا شوى وى که تبه د 1.1 f° ځخه کمه وى هيڅ دوامه ورکوى او که د 1.1f° ځخه زياته وه نو بيا ورته پاراستامول يا اسپرين توصيه کړى او که د ماشوم اختلاط حساسيت يا Allergy وى نو عاجلاً ماشوم ته $\frac{1}{1000}$ Adrenalin محلول ځخه يو سي سي د پوستکي لاندى ورکړى او ماشوم ځپل د سيمي مربوط ډاکتر ته واستوى او ور سره ليکلي پاڼه ورکړى چه ماشوم ته موکلدا وکوم واکسين کړى وه او عکس العمل ئي څه وه او کومه دوا مو ورته څه وخت تطبيق کړى او څومره مو تطبيق کړى ده .

i : د هرځل واکسين کولو ځخه د مخه خلک سره راټول کړئ او د نورو معلوماتو په خواکښې دا هم ورته په روښانه تکو او ددوى په مروجي ورځو سره ووائي چه د بل ځل واکسين لپاره بيا تاسي په کومه ورځ کومه نيټه او د ن ځخه څو ورځي وروسته بيا راځي ترڅو خلک ستاسي د بيا راتللو پروګرام ځخه خبر او ستاسي راتللو ته اماده اوسي .

مګر متوجه اوسی چه را تلونکی نیټه د جنتری له مخی ودکړی چه رخصتی د ورځی او یا هم ستاسی د اکمالاتو د ورځی سره سر ونه خوری . خلکوته به دا هم ووایئ چه کداحیاناً دکوم معذرت په وجه مونږ په ټاکلی ورځ را نغلو نو بیا دی د یو نفر پواسطه د وی ستاسی د مرکز سره رابطه ونیسی چه تر څو ورته بله ورځ په نښه کړی .

C : د کار په عملی بر خه کښی د واکسیناتور مکلفیتونه :-

د اکمالاتو په برخه کښی :

هر واکسیناتور د خپل مرکز لپاره لاندی سامانونو ته ضرورت لری .

A : قرطاسیه :

1- Daily Register Form	ورځنی راجستر ۲ جلد
2- Permanent Register Form	دایمی راجستر ۱
3- Vaccination Cards Form AR/7	د واکسینیشن کارتونه
4- Monthly Immunization Return Form AR/11	د میاشتنی راپور پاڼی
5- Inventory Sheets	د واکسین د موجودی پاڼی

6- Forms used in Manitoring E.P.I.

7- Vaccines & Supplies Control Cords

8- Vaccines Request Forms

9- Cold Chain Performing Reports

10- Defaulter List

11- Monthly Surveillance Report

12- White Sheets

B) د- سامان: COLD CHAIN

1_ Refrigerator — ۱- یخچال

2_ Cold Boxes — ۲- یخ بکسونه

3_ Vaccine Carrier — ۳- واکسین کیریر

4_ Thermos Flask

5_ Thermos

6_ Ice Packs

7_ Thermometer

8_ Temperature Indicator

9_ Cold Chain Monitor

C) متفرقه سامان آلات:

1_ Syringes 1_2 cc ,Omega 1cc B.C.G. Syringes

2_ Needles

3_ Spirit

4_ Spirit Lamp

5_ Pens and Pencils

6_ Sterilizer

7_ Cotton

8_ Tables, Chairs

9_ Anti Pyretics

10_ Inj. Adrenaline

11_ Different Vaccine

12_ Diluent for B.C.G.

13_ Diluent for Measles Vaccines

د واکسیناتور مهم وظایف :-

۱- د واکسینونو حاصلول او صحیح ساتل 1_Obtain Vaccines
۲- د سامان تهیه کول 2_Maintain Equipment
۳- د واکسینونو رل او تطبیقول 3_Handling of Vaccines
۴- د میاشتنی راپور جوړول او د ریکارډ برابرول

الف: د واکسینونو حاصلول او د واکسین دیماند :-

۱- د واکسین د ضرورت ور مقدار سنجش کړی او د Vaccine Demand List ترتیب کړي.

د واکسین د ضرورت ور مقدار په د وه دوله سنجش کیږی.

a: که تاسی خپل مرکز ته پخوا هم واکسین راوړی وی نو د تیری میاشت د مصرف او پس انداز په نظر کښی نیولو سره چه کوم واکسین خومره لګیږی او خومره شته نو متباقی مقدار او د ذخیری لپاره مقدار سنجول کیږی او راوړل کیږي.

b: که ستاسی مرکز بلکل نوی وی نو په دی صورت کښی ستاسی واکسین د مقدار د سنجولو لپاره د لاندی معلوماتو ضرورت دی.

۱- د سیمی نفوس څومره دی؟ Total Population
۲- د مربوط واکسین لپاره د مساعد تاکلی ګروپ ماشومانو د معلومولو لپاره د تولد فیصدی څومره ده؟ Birth Rate
۳- د Expected Coverage اندازه یعنی ستاسی په خیال څو فیصده ماشومان واکسین کړای شی؟
۴- په یو کال کښی د دی واکسین څو دوزونه ورکول کیږی؟
۵- Wastage Rate یا د ضایع کیدونکی واکسینونو اندازه چه د غه انداره نظر هر واکسین ته فرق کوی خو په عمومی صورت د B. C. G. او -

واکسین او واکسینیشن څه شی دی؟

واکسین : VACCINE :- دا د هغه طبي موادو څخه عبارت دی چه د هغه د تطبیق څخه دانسان په وجود کښي (خصوصاً په ماشومانو کښي) یو ډول داسې مواد جوړیږي چه د خپل موبوطه مرض د مکروب زهرجن مواد له منځه وړي او د هغه اثرات خنثی کوي.

یو شمیر خطرناکه ناروغی لکه شري (سرخکان)، فلج (ګوزڼ وهل)، نری رنځ (توبرکلوز)، توره ټوخلي، تیتانوس، دیفتري او نور شته دی چه په پخوا وختونو کښي په زیات شمیر کوچنیانو د رنځ، کړاو، معیوبیت، بدرنګ والی او حتی د مړینې سبب کیده او په دی ډول د نړی ماشومانو ته ئی یو عمده کړاو جوړ کړی وه.

تر څو چه په ۱۸۶۹ کال کښي یو عالم چه Edward Jonaer نومیده دا موضوع کشف کړه چه د غوښي مرض وهل شوو کسانو څخه د غوښي نسبي مواد واخستل او د هغه تطبیقول د نورو انسانانو په بدن کښي د دی سبب کیږی چه د غه نوی کسان د هغې ناروغی څخه وژغورل شي. چه په دی ورو ستیو کلونو کښي په دی برخه کښي نور پرمختیا وشوه تر څو اوسني ماډرن واکسین تری منځ ته راغلل.

په ۱۹۷۴ کال کښي د World Health Assem په کنفرانس کښي په کلکه تصمیم ونیول شو چه باید د ۱۹۹۷ کال پوری د نړی ټولو ماشومانو ته د نړی په ګوټ ګوټ کښي واکسینونه په وړیا توګه ورورسول شي نو دا پروګرام د Expanded Program on Immunization (E.P.I) تر نوم لاندی تنظیم شو او د ده ټول مصارفات او تنظیم World Health Organization او UNICEF په غاړه واخست.

چه اوس د E. P. I. پروګرام په ټولو صحي مرکزو نو کښي په وړیا توګه تطبیقیږی چه دا پروګرام ورځ تر ورځ پراختیا مومي.

Measles واکسینونو ضایع کیدونکی اندازه ۵۰٪ د ۱ و دنورو واکسینونو ضایع کیدونکی اندازه ۳۴٪ اټکل کیږی .

۶- تاسی په یوکال کښی څومره واکسینونه راوړی ؟

۷- د اضافی ذخیری ساتلو اندازه .

۸- هر وبال څو دوزه کیږی او ستاسی د ضرورت ورځ ورځنی څو وبال کیږی.
چه د پورته شیانو د معلومولو په صورت کښی بیا مونږ او تاسی کولای شو چه د ضرورت ور واکسین په خپل دیمانډ کښی معلوم کړو .

د مثال په ډول د B.C.G. واکسین د مقدار د معلومولو لپاره کړو.

1_Population (P) = 10000 ۱- که د سیمی نفوس ۱۰۰۰۰ کسه وی

2_Birth Rate=35/00 ۲- که د زیږیدو اندازه ۳۵٪ هر زرو ی پنځه دیرش تی مولاد

3_Expected Coverage E.C=60% ۳- که د واکسین تطبیق توقع ۶۰٪ وی

4_Doses/year (D.Y.) = 1 ۴- که هر کال کښی یو ځل ورکول کیږی

5_Wastage Rate (W.R) =50% ۵- که د خرابیدو اندازه ئی ۵۰٪ وی

6_Vaccine Supply(vs)=12/year ۶- که په کال کښی ۱۲ ځله واکسین راوړی

7_ Reserve Store =25% ۷- که د ذخیری واکسین اندازه ۲۵٪ وی

8_One Vial = 10 Doses ۸- که یو بوتل ۱۰ لس دوزه ورکوی

∴ P = 10000

BR = 35/00

د ماشومانو تعداد به مساوی وی په .

No. of Child.= $\frac{10000 \times 35}{1000}$ = 350

E.C= 60%

او د واکسین کیدونکو ماشومانو شمیر

په عملی توګه که No. Child that can be Vaccinated= $\frac{350 \times 60}{100}$ = 210

Dose/Year = 1

Total Doses = 210 × 1 = 210 can be vaccinated — په ټول کال کښې به تطبیق ور دوزونه عبارت وی له .

W. R = 50% = $\frac{210 \times 50}{100}$ = 105 — ز د ی واکسین ضایع کیدونکی مقدار به عبارت وی له :

∴ Total Doses for this year = 210 + 105 = 315 — په ټول کال کښې د ضرورت ور م دوزونه به عبارت وی له :

V. S. = 12 Times/year (Monthly)

V. S. for each time = $\frac{315}{12}$ = 26.25 — نو په هر ځل کښې د ضرورت ور واکسین دوزونه = او د هر ځل لپاره به ذخیروی مقدار عبارت وی له

Reserve stock for each month = 25% = $\frac{26.25 \times 25}{100}$ = 6.56

نو د هری میاشتی لپاره به د راوړنکو دوزونو تعداد عبارت وی له :

Total demand doses for one month = 26.25 + 6.56 = 32.81 Doses

one vial = 10 Doses — هر ویال لرونکی د ۱۰ دوزونو وی

32.81 Doses = $\frac{32.81}{10}$ = 3.2 ≈ 4 vial — نو ټول ضرورت ور ویالونه به عبارت وی له :

همدا راز T.T. واکسین د حامله ښځو په شمیر یا د ۱۵ - ۴۵ کلنو ښځو په شمیر او د ۵ - ۱۵ کلن ماشومانو په شمیر سنجول کیږی .

۲- باید چې مرکز څخه د ځان سره د دی واکسینونو د انتقال سامان آلات تهیه کړی او له ځانه سره ئې یوسی .

۳- کله چې واکسین اخلی نو د هغه مقدار (تعداد) د هر نوع تعداد بیل بیل د لست سره سر ورکړی چې پوره وی .

۴- د هر واکسین د هر ویال لپاسه د هغه تاریخ چک کړی چې تاریخ ئې تیر شوی نوی یا ئې تاریخ ډیر نږدې نه وی .

۵- د هر ویال رنګ او قوام کنترول کړی .

۶- همدا راز محللات هم چک کړی چې ستاسې د لست سره برابر وی .

۷- ځان د واکسین دانتقال او په هغې مرکز کښې د هغې د ساتلو په اصولو ښه پوه کړي او هیڅ شی ځانته مجهول مه پرېږدی .
۸- د واکسین نه علاوه نور د ضرورت ور سامان آلات هم د خپل لست له مخې په پوره حوصله تر لاس کړی .

ب : د واکسینونو د انتقال لپاره د سامان آلاتو تهیه کول :

(MAINTAIN EQUIPMENT)

د واکسین دانتقال لپاره لاندی سامانونه په کار یږی .

a_ COLD BOX

b_ VACCINE CARRIER

c_ FLASK

d_ ICE PACKS

د غه سامان آلات واکسین یخ ساتی او د دی منظور لپاره یکښی ICE PACKS ایښودل کیږی .

واکسین موجه کله واخستل هغه په دی وسایلو کښی درست ځای پرځای کړي داموضوع په مـ ۳۰ مخ کښی وگوری بیا د واکسین دانتقال وسایل د لمرد رڼا ـ څخه پټ وساتی او ښ رنی خپل مرکز ته کوم وسیلی په واسطه او په لنډه لاره انتقال کړی خپل د ضرورت ور شیان په پوره حوصله او استقامت د خپل لست له مخی سره را ټول کړی او خپل مرکز ته ئی راوړی .

ــ د خپل کار په ساحه کښی را ورل شوی سامانونه د لست سره سم موجود کړی او واکسینونه په یخچال کښی د حرارت د درجی په تناسب ر داموضوع په ع ۲۹ مخ کښی وگوری) کیږدی . د یخچال د استعمال هدایت پوره ولولی او هغه عملی کړی خولاندی ټکی هم په نظر کښی وساتی .

۱- یخچال امتحان کړی چه درست کار کوی یا نه ؟

۲- یخچال لمر ته نه وی او یا هم بخاری او منقل سره نږدی نه وی.

۳- یخچال هموار ایښودل شوی وی او کوږ نه وی. عمود وی او مایل نه وی، اما ددی لپاره چه یخچال دروازه ښه بنده وساتل شی او واکسین هم تری راتوی نشی نو که یخچال لږ شا خواته کوږ رستمایل، وی ښه به وی.

PROPERTY ACKU

۴- یخچال باید د دیوال نه اقلاً یو فټ مسافه ولری.

۵- د یخچال په ټولو حصو کښی باید یو یو ترمامیتر یا ترمامیتر اندیکیتر — کیښودل شی ترڅو د هغی پواسطه وخت په وخت د یخچال د مختلفو برخو حرارت درجی معلومی کړای شی.

۶- وخت په وخت یخچال کنترول کړی چه کار کوی او که نه؟ او هم د یخچال د ننه ترمامیترونو په ذریعه حرارت کنترول کړی وګوری چه برق قطع شوی نه وی. او یا یخچال خراب شوی نه وی او یا که هوا ډیره ګرمه وی او یخچال مناسب یخ حرارت نشی ساتلای نو بیا ورسره یو ځای ایرکنډیشن یا د اوبو یخی او یا هم د ودریدونکی (استیند والا) پکی نه په استفادی سره کوښښ وکړی ترڅو چه یخچال مناسب یخ حرارت پیدا کړی.

۷- که یخچال خراب شوی وی او یا برق قطع شوی وی نو په دی صورت کښی د یخچال د ننه د مختلفو برخو ترمامیترونو ته وګوری چه د ضرورت ور درجو نه خو زیات شوی نه دی، که زیات شوی نه وی نو عارضه اصلاح کړی او لوړ کوم فرق نه کوی او که د یخچال د ننه حرارت د ضرورت ور اندازی نه زیات وه نو بیا وګوری چه د دی عارضی نه به څومره وخت تیر شوی وی.

که پوه شوی چه دا وخت د ۲۶ ساعتو څخه کم دی خو پروانه کوی او واکسین بیا هم د استفادې وړ دی، ځکه هغه دیخ پارچې چه یخچال کښې شته هغه هم واکسین ته ۱۰ ساعتو پورې یخ ساتی او که دا وخت د ۲۶ ساعتو څخه زیات وی نو بیا دا واکسین به خراب شوی وی هغه بیکاره کړی او مه ئې استعمالوی.

۸ـ : کله چه یخچال کښې واکسین اینبودل شوی وی د هغه دروازه ښه ټینګه مه خلاصوی او هم د غه یخچال د ښبنلو او بو او نورو مقصد ولو لپاره مه استعمالوی. او هم چه یخچال دروازه دکوم ضرورت په منظور خلاصه کړی هغه زیات وخت خلاصه مه پریږدی او ژر ئې بنده کړی د دروازې د بندیدو په وخت کښې توجه وکړی چه دروازه موده وسته بنده کړی وی.

۹ـ : تعقیم کولو څخه وروسته سرنجونه او ستنې بیرته یخې کړی او د واکسین کولو په وخت کښې ګرم سرنج او ګرمه ستن مه استعمالوی.

۱۰ـ : د هر واکسین لپاره بیل بیل سرنج استعمال کړی او حتی د سیروم لپاره هم بیل سرنج استعمال کړی. د استعمال په وخت کښې باید د سیروم د حرارت درجه هم ۴+ - ۸+ درجه د سانتی ګرید وی.

۱۱ـ : واکسینونه هیڅوخت یو ځای کیږی نه بلکه هر واکسین بیل بیل او په جلا جلا سرنج کښې تطبیق کیږی.

۱۲ـ : د هر واکسین د تطبیق څخه مخکښې د هغه تاریخ، رنګ او قوام کنترول کړی. چه رنګ ئې بدل شوی نه وی، قوام ئې سخت شوی نه وی، تاریخ ئې تیر شوی نه وی او یائې د شروع د ورځې څخه تر اوسه پورې

پری دلـزوم نه زیاتی ورځی تیرشوی نه وی (۲۷ مخ وګوری)
اوهم ځان پوره مطمئین کړے چه دا واکسین چیرته دیځچال
نه بهرو سائل شوی نه وی.
هیڅکله شکمن واکسین استعمال نه کړے.

۱۳- : دهر واکسین دتطبیق مخه دمخه دهغی په مضاد استطباباتو
باندے ځان پوه کړی ځکه چه مختلف واکسینونه په مختلفو وختونو
کښی مضاد استطباب وی. (۵۶ مخ وګوری).

۱۴- : دواکسین کولو نه مخه د مخه لمړی د یوی کورنی ټول ماشومان
په دا یمی راجستر کښی ورسوی د هغه نه وروسته
د دوی نومونه په کارت کښی ورسوی اوبیا د
کارت له مخه دهغوے نومونه په ورځنی راجستر کښی
داخل کړی او د دوی د عمر په تناسب د ضرورت وړ
واکسینونه ورته په دایمی راجستر کښی او په کارت
کښی د تاریخ په لیکلو سره په نښه کړی اما په ورځنی
راجستر کښی په هغه مربوط خانه کښی بورته صرف تطبیق
کیدونکی دوز علامه ولیکی (✓).
(د راجستر کولو طریقه په ۵۱ مخ کښی وګوری.)
اوبیا د کارت له مخی منظم یو یو ماشوم راوغواړی او
واکسین ورته وکړی.
په دی برخه کښی زیات دقت او توجه پکار ده ځکه د نه راجستر
کولو په صورت کښی واکسین کول د واکسین د تکرارکیدو

سبب او راجستر کول ا ما واکسین نه کول د واکسین د پاتی کیدو سبب کیږی نو باید په پوره غور سره ټول هغه واکسین چه په نسبه شوی وی تطبیق شی.

۱۵- : دهری ورځی په شروع کبنی خپل د ضرورت وړ واکسین داخلی او هغه په ترموز ، فلاسک او یا هم د یخ د پارچو له پاسه کیږدی. د هر واکسین د شروع سره سم په هغه باندی د شروع تاریخ ولیکی.
او چه هریو دوز د هغه څخه اخلی نو په بوتل ئی یو خط کش کوی ترڅو د ورځی په ختم کبنی تاسی ته د استعمال شوو دوزونو او پاتی دوزونو معلومات وشی.

۱۶-: دهری ورځی په شروع کبنی اول وکوری چه که داتی استعمال شوی واکسین ئی چه څو دوزونه ئی پاتی وی او خراب شوی نه وی ، نو لمړی هم دغه واکسین مصرف کړی او چه کله دغه واکسین خلاص شو نو بیا بل نوی بوتل شروع کړی.

۱۷- : د هری ورځې د کار په ختم کېدو د B. C. G او MEASLES د واکسینونو پاتې شوی مقدار بېکاره کړی او هغه سوځوی ځکه دا بلې ورځې ته د استعمال ور نه دی. او نور واکسینونه د شروع د ورځې نه تر دوهمې ورځې پورې د استفادې وړ دی او باید د دوهمې ورځې نه پس پاتې مقدار یې بېکاره شي.

۱۸- : د واکسینونو خراب شوی مقدار او خالي د هغې تش بوتلونه سربټونه ستنې او خراب شوي واکسینونه هرې خواته مه غورځوی بلکه هغه باید په اور کښې وسوځول شي ځکه واکسینونه ټول ویروسونه دي او ممکن د ناروغیو د خپرېدو سبب شي.

۱۹- تاسې هم باید پوه یاست او د ماشوم خپلوان هم په دې پوه کړې چه واکسین صرف وقایوي ارزښت لري او د علاج په منظور نه ورکول کېږي. نو ځکه باید د واکسین د کولو نه د مخه تري پوښتنه وکړې او وګورې چه ماشوم کومه شدید سؤ تغذي ی ونلري او که واقعي توبرکلوز ولري نو ورته مه ورکوی او باید اختلاج ونلري. انتي بیوتیک یا B. C. G. Corticoid دواوي خوند اخلي که اخلي بیا واکسین ورته مه کوی.

۲۰- : د هرې ورځې په ختم کښې خپل سامانونه چک کړی چه پوره وي او پاتې واکسینونه ر D.T. & T.T., D.P.T. ,POLIO ، بیرته په خپل مناسب ځای کښې کېږدی او د ورځنې کار خلص راپور په ورځني راجستر کښې ولیکې.

۲۱- : واکسیناتور باید ټول سیمینارونه، کنفرانسونه او هدایات چه دوی ته ورکول کېږي جدي او په پوره توجه سره مراقبت کړي او ټول نوي هدایات باید د ځان سره په مخصوصه کتابچه کښې یاداشت واخلي.

۲۲- : واکسیناتور باید د میاشتی پوځل ټول مربوط کتابونه، رهنماوی او خپل دیاداشت خصوصی کتابچه او د واکسینشن پوری مربوط نور معلوماتونه میاشت په میاشت ولولی او ځان پری پوه کړي او د هغی سره سم رفتار او اجرات وکړی . تر څو ځنی شیان د هغه له یاده ونه وزی .

۲۳- د میاشتي په ختم کیدو میاشتنی راپور د واکسین دیماندلست Defaulter List، او Monthly Surveillance Report ترتیب او یو نقل خپل دفتر کښی وساتی او یو نقل ئی خپل مرکزی دفتر ته ولیږی .

د واکسینونو ذخیره کول، اخستل، انتقال او ساتل ئی په ساحه کښی

ټول واکسینونه د ۸° ځخ په زیات حرارت کښی له منځه ځی نو ددی لکبله د واکسینونو په ساتلو نقلولو او حتی د استعمالو په وخت کښی د دی موضوع خاص رعایت کول ضروری خبره ده نو لدی کبله واکسین په هر ځای کښی او همیشه لپاره په مخصوص سامان آلاتو کښی یخ ساتل کیږی چه دغی طریقی ته Cold Chain وئیل کیږی په Cold Chain کښی دیر سامان آلات شامل دی چه مهم ئی دا دی :

یخی کوټی Cold Room - ډیر یخچالونه Deep Freezers

یخچالونه Refrigerators - یخ بکسونه Cold Boxes - لکه

Swedish Cold Box ، Cold Man Cold Boxes

ICE PACK — THERMOS FLASK — VACCINE CARRIER

چه مختلف واکسینونه په مختلفو درجو کښی په لاندی ډول ساتل کیږی .

یوازی Polio Vaccine باید یخ او منجمد وساتل شی یعنی یوازی ـــه

Polio په Deep Freezer کښی ساتل کیږی او چه کله د Polio واکسین
غیرمنجمد شی نو باید په ۳۰ ورځو کښی دننه دننه یا استعمال شی او یا دی دوباره
منجمد کړای شی. پولیو د یخچال په پاس خانه کښی ایښــودل کیږی
په یخچال کښی هم Measles او B.C.G واکسین د ۰ – + ۲ سانتی ګرید په حرارت
کښی د یخچال د وهمه خانه کښی ساتل کیږی په داسی حال کښی چه
D.P.T ، D.T او T.T واکسینونه +۲ – + ۸ درجه سانتی ګرید کښی
د یخچال لاندے خانه کښی ساتل کیږی.
اود غه واکسینونه باید هیڅکله هم منجمد نشی چه دا موضوع د انتقال په وخت
کښی هم باید په کلکه په نظر کښی ونیول شی.
همدا راز په لنډه توګه ویلی شو چه Coldroom, Deepfreezer او Refrigerator
د ذخیره کولو په منظور ، COLDBOX او VACCNE CARRIER
د انتقال په منظور ، او thermos flask د استعمال په وخت
کښی د ساتنی په منظور استعمالیږی.
همدارنګه په cold box کښی د انتقال په وخت عینی په یخ کښی باید -
اول ice pack لاندی

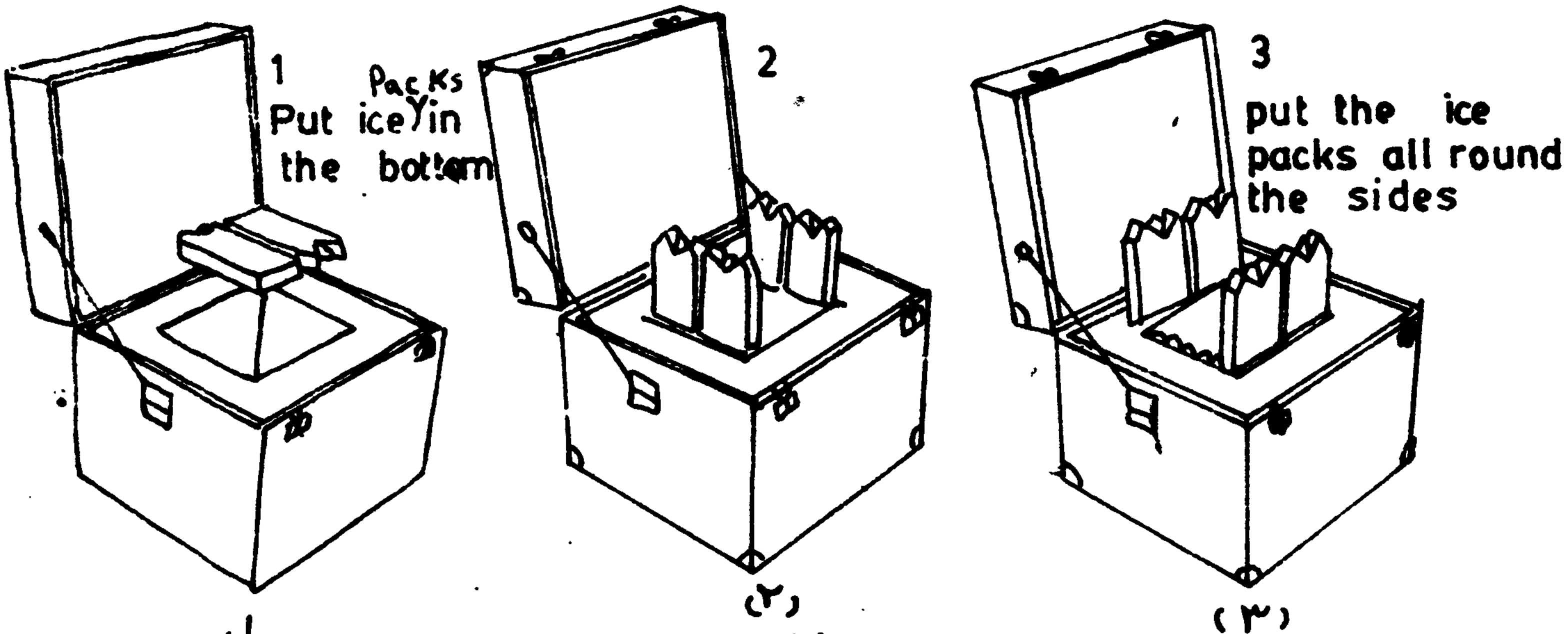

(دوهم شکل)
په کولډ بکس کښی د یخ د بستو او واکسینونو
د ایښودلو طریقه :

واکسینیشن VACCINATION

دا د فني عملي څخه عبارت دی په کوم کښي چه د یو منظم او منسجم پروګرام لاندی دیوی سیمي ټولو ماشومانو او حتی ښځو ته مختلف واکسینونه تطبیقیږی

واکسیناتور Vaccinator :- د هغه فني شخص څخه عبارت دی چه د خپل علم په رڼا کښي مختلف واکسینونه په مناسبه توګه تطبیقوی

د واکسینیشن ارزښت

لکه چه د مخه مو وویل د واکسینونو کول ستاسي ماشومان د یو شمیر خطرناکه ناروغیو څخه ژغوری د کومو ناروغیو له کبله چه زیات شمیر ماشومان شل شي ړندی شي تشنج پیدا کوی او حتی مری . نو که خپل ماشومان په خپل وخت واکسین کړی ، او واکسینونه ورته پوره تطبیق کړی نو خپل معصوم بچیان به د دا رنګه ناروغیو د کړاو څخه بچ کړی او که واکسین ورته ونه کړی نو ستاسي ماشومانو ته به د دی ناروغیو د پیښید و چانس زیات وی چه په دی صورت کښي به تاسي د لاندی مشکلاتو سره مخ شي .

a :- ستاسي ماشوم به د ناروغی له کبله زیات تکلیف تیروی .

b :- د دی ناروغی د تداوی لپاره به ستاسي زیاتي پیسي لګیږی او وخت به موضایع کیږی په داسي حال کښي چه واکسین همیشه ستاسي سره په نږدی طبي مرکز کښي پیدا کیږی او په وړیا توګه ستاسي ماشومانو ته تطبیقیږی .

c :- ځیني ناروغی لکه فلج او شری د ناروغی د ختمید و څخه وروسته ځیني ناوړه اثرات لکه شل والی او ړوند والی او نور پرځای پریږدی چه د واکسین له کبله به دارنګه ناوړه اثراتو څخه ستاسي ماشومان په امان پاتی شي .

میندی د حمل (امیند واری) په موده کښي د خپلي ویني له لاری انتي باډی

(د دوهم شکل باقي برخه)

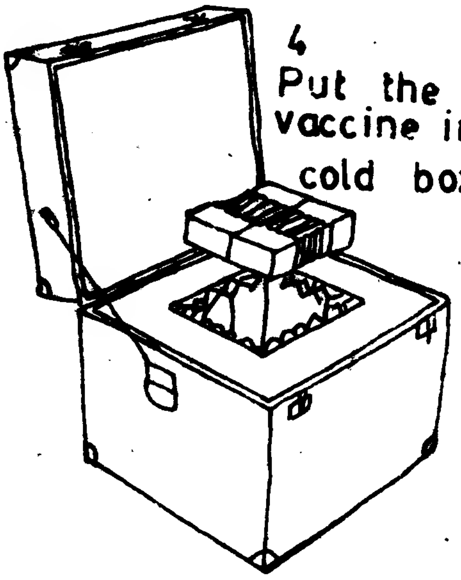

(۴)

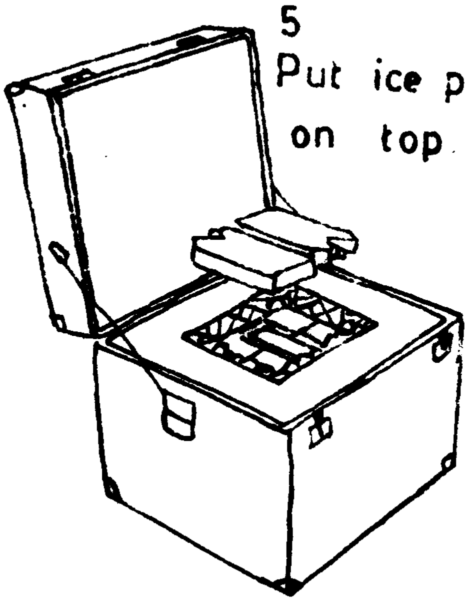

(۵)

اوخلور خواوته کېښودل شي اوبیا Measles, Polio او B. C. G کېښودل شي .
اوبیا پرې Icepack کېښودل شي او د Icepack لپاسه کاغذي کته کېښودل
شي اوبیا پرې T. T. , D.P.T او D. T واکسین کېښودل شي ترڅو دغه ورستني
دری واکسینونه د منجمد کیدو څخه وساتل شي دغه طریقه باید هرچیرته په
نظر کښې وي.

د Measles او B.C.G واکسین باید د مربوط محلول پواسطه حل کړای شي او د حل کیدو
نه پس ژر باید تطبیق شي او همدارنګه محلول ئې هم باید ګرم نه وي یعنې د حرارت درجه
ئې باید +۴ - +۸ درجه سانتي ګرید پورې وي ځکه ګرم محلول هم واکسین
تخریبوي او له منځه ئې وړي .

که د B. C. G واکسین تیار شونو په +۴ درجه سانتي ګرید کښې د ۴ - ۶ ساعتو
دوام کوي او باید د دې وخت نه زیات وروسته استعمال نشي .

همدارنګه د Measles واکسین چه تیار شي باید په ۶ ساعتو کښې دننه دننه استعمال
شي اویا په یخ حرارت کښې وساتل شي .

کوشش وکړي چه صرف دیوی ورځی لپاره واکسین د Vaccine Store څخه واخلی
او استعمال ئی کړي او هغه هم په Cold Box کښی یوسی .
Cold Box به هم شاره شاره نه خلاصوی او هم به سر خلاص نه پریږدی او د ورځنی
استعمال لپاره به واکسین ده Cold Box څخه Vaccine Carrier ته انتقال کړی.
او ورځنی واکسین به د V.C. څخه استعمالوی فکر وکړي چه V.C. مو د یخ د پارچو
پواسطه یخ کړي وی . هغه واکسین چه تاسی ئی مکن ۱۰ - ۱۵ دقیقو کښی استعمال
کړي نو هغه په سوږ یخ کښی واچوی او د یخ د پا کیټونو لپاسه ئی کیږدی .
د Polio واکسین د قطره چکان پذریعه د ماشوم په خوله کښی واچوی لکن
احتیاط وکړی چه قطره چکان بوتل د ماشوم د شونډو او خولی سره په تماس رانشی .
هغه واکسین چه استعمال شوی وی او یو څه بو څه ئی پاتی وی باید د عار په ختم
کښی له منځه ویوړل شي او که د هدایت سره سم د یخ ساتلو سیستم مراعات کړی
وی نو د ورځی په ختم کښی هغه ویالونه چه استعمال شوی ندی . بیرته کولډ بکس
یا یخچال ته یوسی او هلته واکسین بیرته یخچال کښی کیږدے .
د دی لپاره چه واکسین مو زیات ضایع نشی کوشش وکړی چه د یو نوع واکسین
د بوتل د شروع کولو څخه د مخه خو تنه ماشومان چه عین واکسین اخلی سره راجمع
کړی او بیا بوتل خلاص او گډ ئی کړی تر څو به یوځل دیر ماشومان تری واکسین
شی او د یو یا دو وکسانو د پاره ټول ویال خراب نشی .

د مرکزی گودام څخه د واکسین اخستل او د واکسین پیمانه:

تاسی د واکسین اخستلو په منظور د مرکزی گودام څخه باید خیل لست چه په هغه
کښی د ضرورت وړ واکسینونه او د هر واکسین په مقابل کښی تاسی سره موجود
د واکسین مقدار او نور مقدار چه تاسی ئی غواړی لیکل شوی وی (د واکسین د
پیمانه فورمی په ۱۷ مخ کښی وگوری) تیار کړی . سره لدی چه په عمومی
توګه د واکسین مقدار د ماشومانو په تعداد د واکسین د اکمال په موده او د
کار په انتظام پوری اړه لری . خو د دی سره سره هم تاسی د تیری میاشتی د مصرف

له مخې هم پوهیدای شی چه کوم کوم واکسین په څه څه مقدار راوړی. خو بیا هم د دغه طریقه په نظر کښی نیول به چه په ۲ ... تثبیت ... ده ، تاسی سره کومک وکړی.

لنډه دا چه د واکسین د اصل مقدار څخه زیات واکسین راوړل کیږی که د واکسین مقدار زیات وی نو شه ده خو چه کم نه وی. نو په دی ترتیب به تاسی د هر واکسین د ضرورت مقدار وټاکی او د هغی د راوړلو په خاطر به د انتقال وسایل Flask V.C یا Cold Box له ځان سره یوسی بیا واکسینونه له محلات ځی په Cold Box کښی درست ځای په ځای کړی. په دی ډول چه لاندی او ځلور څخه Ice pack کیږدی او په منځ کښی ئی BCG, Measles, Polio واکسین کیږدی او پری لپاسه هم Ice pack کیږدی او بیا د هغه لپاسه کاغذ یا کته کیږدی او د دی کتی لپاسه بیا D.P.T, D.T. او T.T. واکسین کیږدی یعنی د غه وروستی دری واړه واکسینونه باید د یخ په تماس کښی وانشی او بیا هغه داسی پټ کړی چه د لمر وړانګی ور ونه رسیږی او بیا په ممکنه انداره په ډیره سرعت سره هغه خپل مرکز ته انتقال کړی. کوښښ مو بسته بندی کړی وی نو واکسین ممکن تر څو ورځو هم خراب نشی لکن د انتقال د وسایلو په منځ کښی هم باید د یخ پارچی Ice Paks ایښودل شوی وی (هدایت وګوری) او هم د انتقال په وخت کښی کوشش وکړی چه واکسین لمر ته نه وی.

د واکسینونو د انتقال د وسایلو په برخه کښی لنډ معلومات :

A- COLD BOX :-

استعمال ئی :-

a : د ستورځخه د زیات مقدار واکسین د اخستلو لپاره .

b : د زیات مقدار واکسینونو د انتقال لپاره د واکسین مرکز ته .

c : د څو ورځو (یوه هفتی) لپاره د واکسین د ساتلو په منظور استعمالیږی .

TYPICAL VACCINE COLD BOX

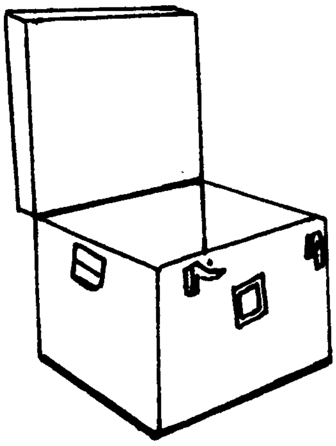

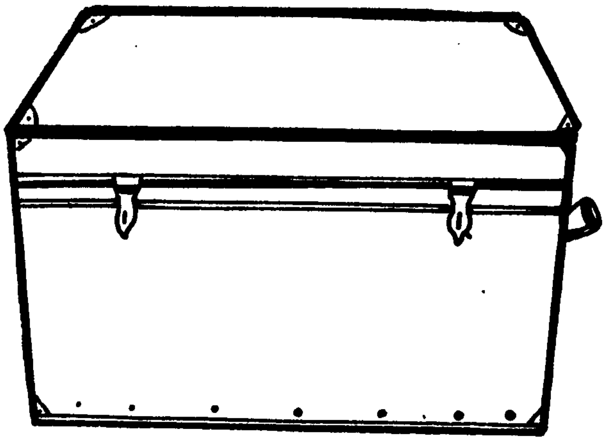

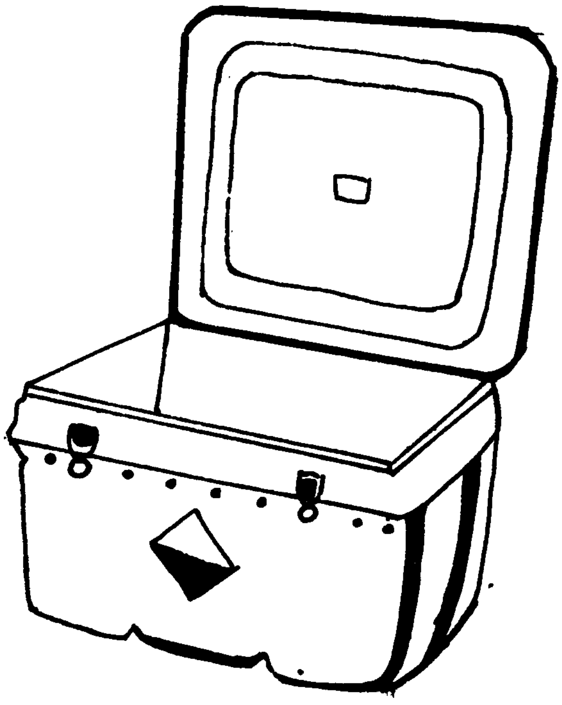

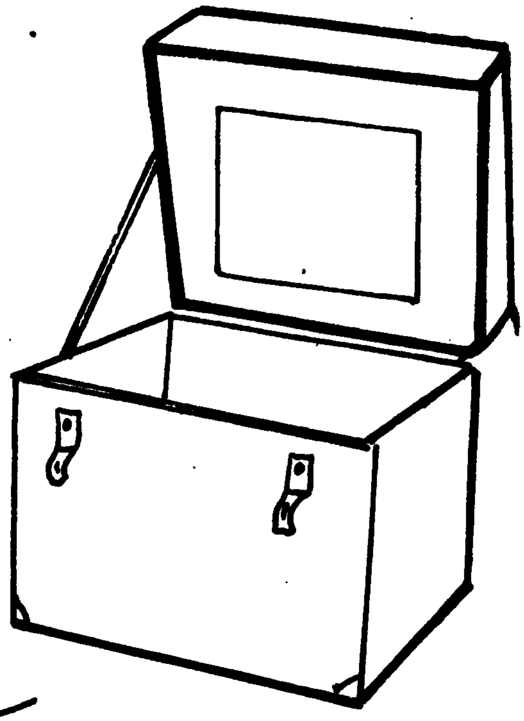

(دریم شکل)

(کولډ بکس)

COLD BOX

په Cold Box کښې د واکسینونو ځای په ځای کول :

دبکس خوا ګانو لاندې او پاس برخه کښې منجمد شوی Ice Pack اېښودل کیږی (د شکل په مطابق) او په منځ کښې B.C.G او Measles ، Polio واکسینونه او محللات اېښودل کیږی اما د D. T. D, P. T. او T.T واکسینونو او Ice Pack په منځ کښې باید پلاستیک فوم او کاغذی ګتهٔ کیږدی ترڅو دغه واکسینونه د منجمد کیدو نه وساتی (یعنی د غه د ری واکسینونه باید منجمد نشی) بیا د غه بکسه بنده کړی ، نو ورلو ته به اماده شی .

کله چه نه استعمالیږی نو بیا :

a : دبکس منځ خلاص پریږدی چه وچ شی .
b : د هر استعمال نه پس داخلی برخه او خارجی برخه ئی چک کړی چه لیک نوی که لیک شوی وی فوراً ئی یا ترمیم کړی او یا هغه بیامه استعمالوی او تبدیل ئی کړی .
c : همداراز د هغی د قید سره رابری واشل چک کړی چه سالم وی .
d : قلفګونه او قیدونه ئی چک کړی چه د رست قیه کیږی او که نه ؟ او د قید په صورت کښې بکس د رست تاییت کیږی او که نه ؟ قلف او بندونه ئی وخت په وخت غور کړی .

د حرارت درجه ئی :

دا دیوی هفتی لپاره واکسین ساتی اما په دی شرط چه وخت په وخت د هغه Ice pack بدل کړای شی او په منځ کښې باید یو ترمامیتر اېښودل شوی وی که چه Ice pack ویلی شی نو بیا د ده د حرارت درجه په هر یو ساعت کښې ۱ - ۵ ، ۱ درجه د سانتی ګرېت لوړیږی نو په دی صورت کښې اېښودل شوی Ice Pack صرف د ۵ ساعتو لپاره کار کوی (د غه وخت نظر آب وهوا ته فرق کوی) نو باید هر ۵ ساعته بعد د هغه Ice Pack

تبدیل شي. مګر بنده خبره داده چه Cold Box یوازې په عاجل حالاتو کښې د Polio واکسین د ساتلو په خاطر استعمال شي او په نورو وختونو کښې یوازې د واکسین د انتقال په منظور استعمال شي .

VACCINE CARRIER & FLASK

استعمال ئې :-

۱- د کم مقدار واکسینونو د اخستلو او انتقال په منظور دستور ئې.
۲- د کم مقدار واکسینونو د انتقال په منظور د صحي مرکز ځنې ساحې ته .
۳- واکسین صرف د یوې ورځې لپاره ساتي .

د استعمال طریقه ئې :

په منځ کښې ئې منجمد شوي Ice Pack کیږدي او بیا پکښې Measles , Polio او B . C . G واکسینونه محلولات کیږدي او بیا پرې Ice Pack کیږدي او لپاسه پرې کاغذ کته کیږدي او بیا د هغه لپاسه D.P.T. , D.T. او T.T واکسینونه کیږدي او بیا د هغه سربند کلک بند کړي او انتقال ورکړي .

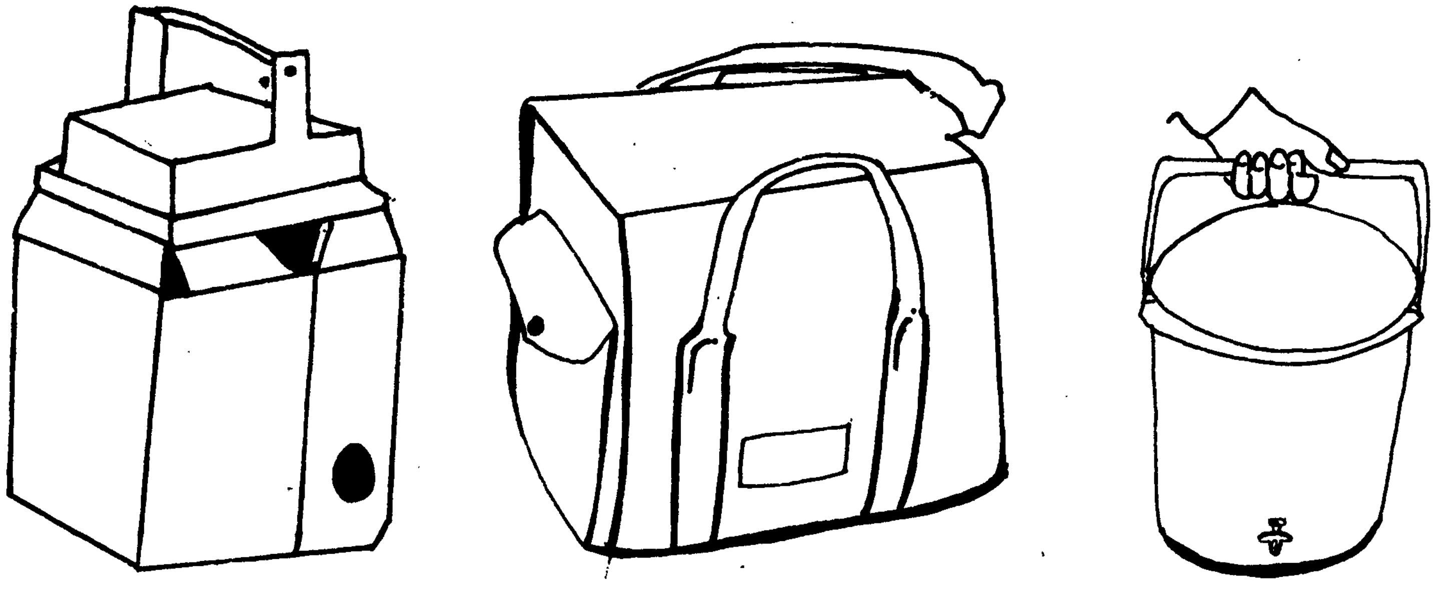

(څلورمه شکل)
(واکسین کیریر)
VACCINE CARRIER

(دغلو دوه شکل پاتی برخه)

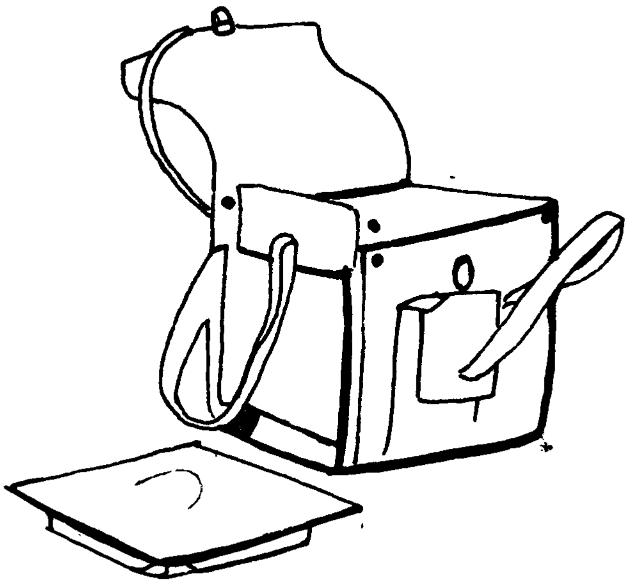

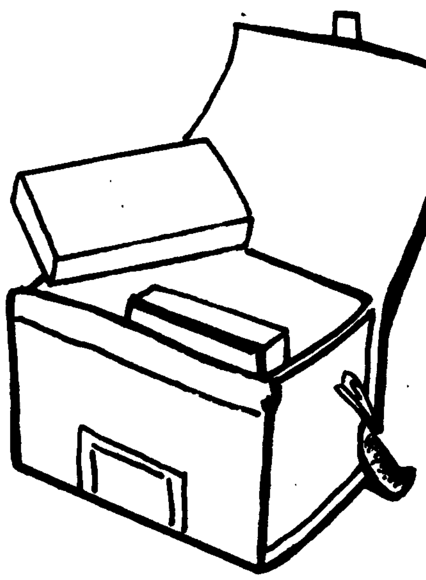

داستعمال نه وروسته دهغه ځای په ځای کول:

دهر استعمال نه وروسته د V.C او Flask باید لوخ کینبودل شي چه وچ شي او منځ ئې باید پاک پر مینځل شي او بیا چک شي چه د درزونو توالی ونلري او که کوم عارضه ولري باید فوراً ترمیم شي یائې باید نور استعمال نکړي. قلفونه ئې وګوري چه درست کار کوي یا نه؟ پلاستیکي فلاسک باید دمستقیم لمر نه څخه وساتل شي ترڅو چه لیک نشي.

د یخ بستي یا ICE PACK:-

استعمال ئې: د Box Cold او Vaccine Carrier د یخ ساتلو لپاره استعمالیږي.

داستعمال طریقه ئې:

لمړی د یخ بستي په یخچال کښي په منجمد کیدونکي برخه کښي ایښودل کیږي ترڅو منجمد شي او بیا د هغه منجمد د یخ بستي په Cold Box او یا Vaccine Carrier کښي د هدایت سره سم ځای په ځای کیږي. دابستي باید په وخت چک شي چه لیک نشي.

منجمد شوی د یخ بستې د ۲۴ ساعتو لپاره کار ورکوی او باید هر ۲۴ ساعته وروسته هغه تبدیل کړای شي او زړې بستې په یخچال کښې کېښوول شي چه بیا منجمد شي او نور منجمد بستې د هغه په ځای استعمال شي.

د غه د یخ بستې هم یو علامه لري چه کله چه منجمد وي نو د غه علامه آبي رنګ لري اما کله چه د یخ بسته ګرمه شي نو هغه د علامې ځای هم په سپین رنګ بدل شي چه د دې معنی داده چه دا بسته ګرمه شوی او باید تبدیل کړای شي.

(پنځم شکل)
(د یخ بستې)

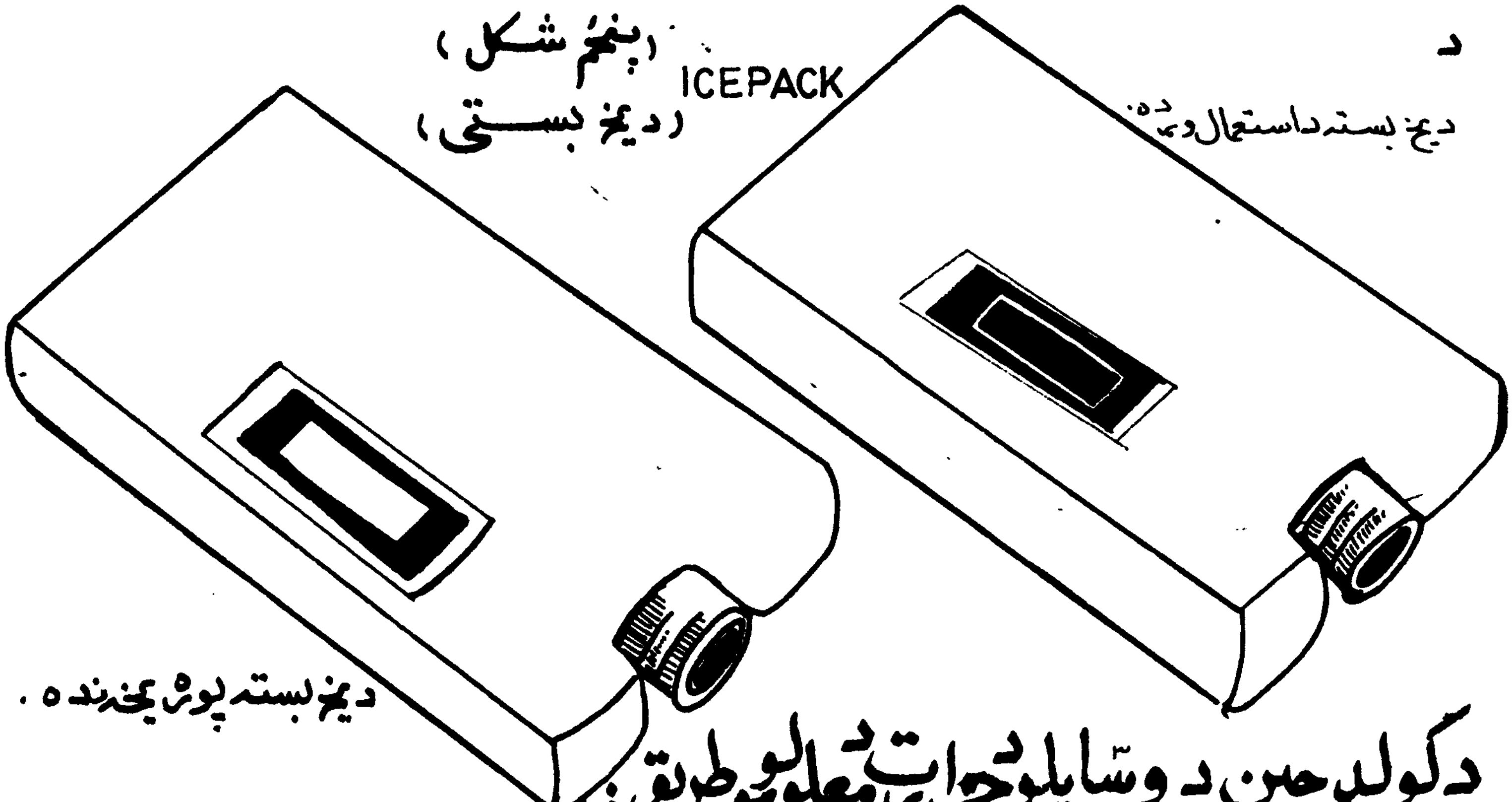

د کولډ چین د وسایلو د حرارت د معلومولو طریقې:

د Cold Chain د سیستم د حرارت د معلومولو لپاره دری نوعه ترمامیتر ونو څخه کار اخستل کیږي.

۱- ترمامیتر ساعتي ځوړندېدونکي نوعه
۲- فیته ئی ترمامیتر
۳- VACCINE COLD CHAIN Monitor

۱- ساعتي ترمامیتر:

دا ترمامیتر د ساعت په شان ګرځي او ځوړندېدلو لپاره یو چنګک هم لري.

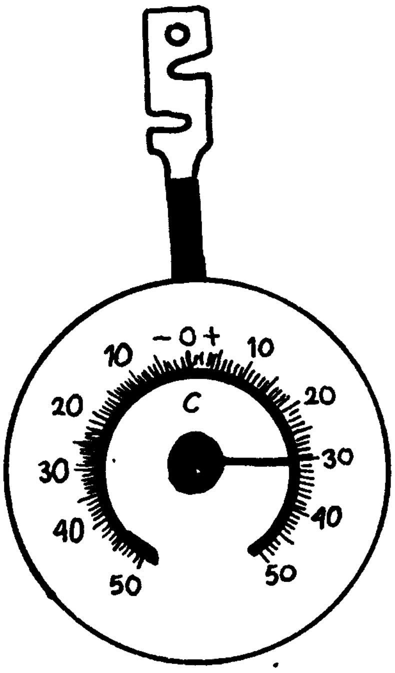

(شپږم شکل)
ساعتي ترمامیتر:

او د حرارت درجه ئې د عقرب پواسطه ښودل کیږي.

۲- فیته ئي ترمامیتر:

دا ترمامیتر د یوې هموارې فیتې په شان دی چه د حرارت درجې لپاسه ئې یو مخصوص علامه ښکاره کیږي چه دا علامه د حرارت د درجې په زیاتوالي سره پورته ځي. چه د ۰ – ۲۰ درجه سانتي ګرید پورې خانې ئې شوې ده

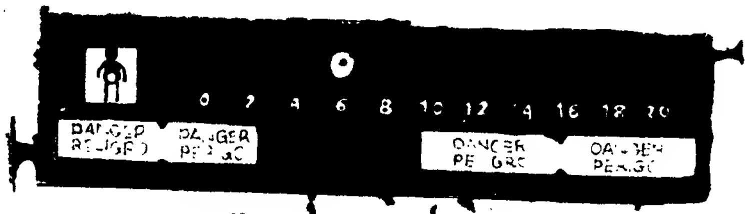

(اوم شکل)
فیته ئي ترمامیتر:

۳- VACCINE COLD CHAIN MONITOR

دا یوه آله ده چه د هغې په ذریعه د Cold Chain د سامان آلاتو د ننی حرارت معلومیږي. دا آله د یوې کاغذي پاڼې په څیر ده چه په مخ اوشاڼي په مختلفو ژبو لیکل شوی دي چه د دې کاغذ د انګلیسي ژبې پاڼې ئې ژېړ رنګ او د عربي ژبې پاڼې ئې شین رنګ لري. د دغه آله څلور کړکۍ لري چه په نورمال حرارت کښې یعنې کله

چه د هغه د حرارت درجه مثبت ۱۰ درجه سانتي گريت ښخه ښکته وي نو دغه کړکۍ سپین رنګ لري. چه دغه کړکۍ د A ، B ، C او D د کړکۍ په نومونو یادیږي.
اما کله چه د حرارت درجه د مناسبي درجي (مثبت ۱۰ درجه سانتي گريت) ښخه پورته لاړه شي نو په ترتیب سره اول د A کړکۍ بیا د B او بیا د C کړکۍ په آبي رنګ بدلیږي.
او که زیات وخت دوام وکړي نو بیا د D کړکۍ هم آبي رنګ اخلي او یا هم که د لږ وخت لپاره د سامان د ننه حرارت زیات اوچت شي (مثبت ۳۴ درجه د سانتي گريت نه پورته) نو بیا هم کیدای شي چه د D کړکۍ آبي رنګ واخلي. (انم شکل)

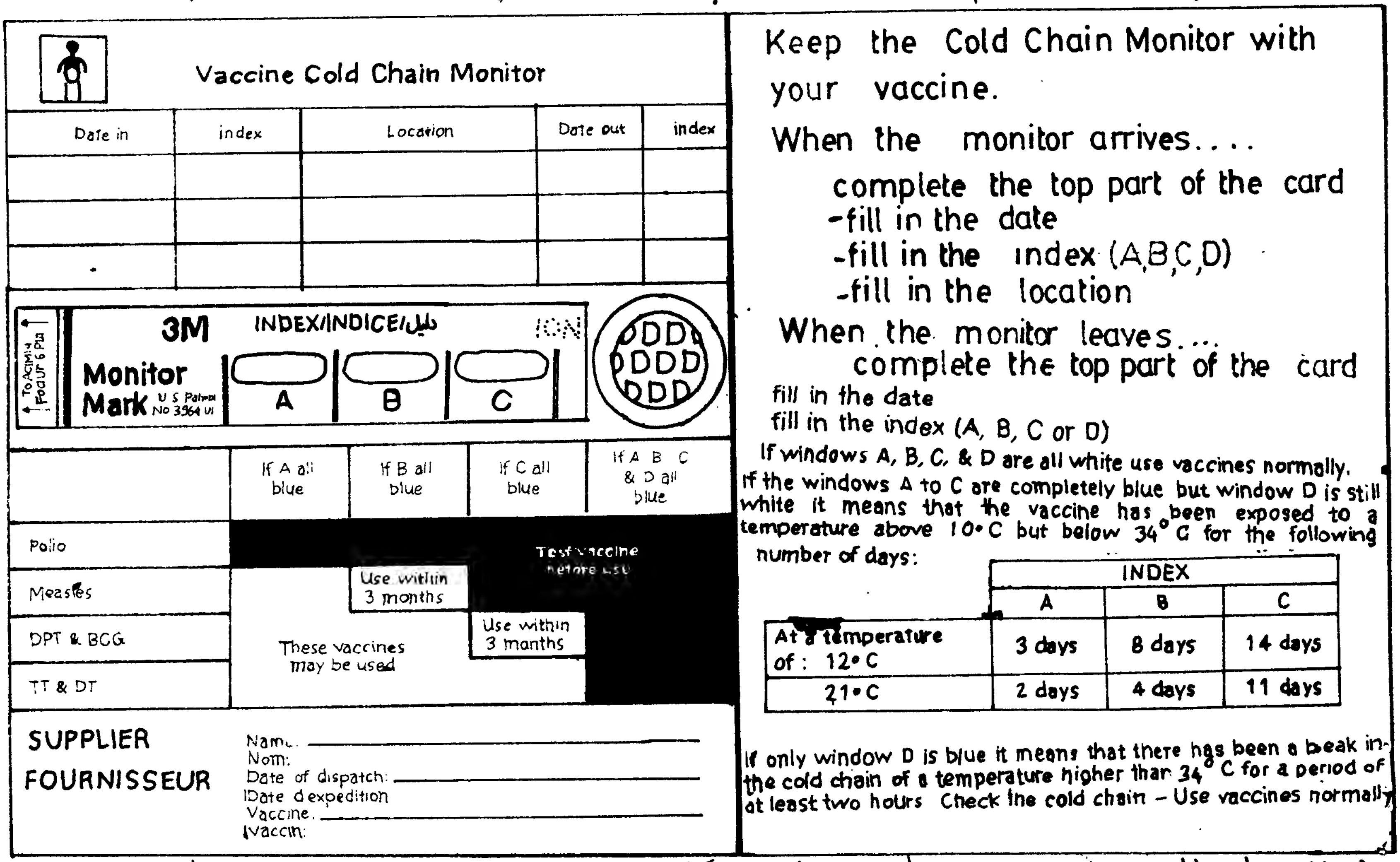

لومړی مخ — ۲ — د کولډ چین مانیتور کارت — دوهم مخ «د کارت شا»

په تفصیل سره د دې آلې استعمال په دې ډول وي.

۱ــ د کارت په پورته برخه کښې څو خانې دي چه هر مرکز ته د رسید و په وخت کښې او د هر مرکز نه د وتلو په وخت کښې باید هغه خانې ډک کړای شي په دې خانو کښې دغه رنګ اجرات کیږي.

الف ــ Date in په خانه کښې به د را رسید و تاریخ ولیکي.

(Antibody) (دا د مکروب د توکسین ځخه د ثغوړلو یوه وسیله ده چه د بدن له خوا تولید یږي) خپل ماشوم ته نقل کوي او همدارنګه د ولادت ځخه وروسته د ورږو (تینګ داولو ورځو شیده) او شیدو له لارې خپل ماشوم ته انتي بادي ورنقلوي چه دغه د مور په بدن کښي جوړي شوي انتي بادي چه اوس د ماشوم په بدن کښي شته ماشوم ته دیو وخت لپاره د مختلفو ناروغیو ځخه نجات ورکوي چه د دي انتي بادي د دوام د مودي له مخې مختلف واکسینونه ماشومانو ته د عمر په مختلفو مودو کښي تطبیقیږي. نو په یاد ولري چه د مور شیدي او ورږه د ماشوم لپاره ورکول فوق العاده ضروري او مهمه خبره ده. ځکه که مور ماشوم ته شیدي ورنکړي نو د ماشوم په بدن کښي به د دارنګه ناروغیو په مقابل کښي معافیت بلکل پیدا نشي. چه بالاخره د وخت په تیریدو سره وروسته ورو ورو د ماشوم د بدن د فاعي سیستم (د معافیت سیستم) په بدن کښي فعالیږي او د ناروغیو په مقابل کښي یو نوع مدافعوي انتي بادي ځنیله په بدن کښي په (Reticulo Endothelial System) کښي جوړیږي چه دغه انتي بادي بیا خارجي عوامل (انتیجن) چه بدن ته داخلیږي له منځه وړي.

نوټ :- په یاد ولري چه واکسین هیڅکله د تداوي په منظور نه ورکول کیږي او تنها د ناروغیو په وقایه (مخنیوي) کښي ارزښت لري. خویوازې د تیتانوس واکسین په هغه اشخاصو کښي چه پخوانۍ هم دغه واکسین اخستي وي، د ترافیکي پیښو او ټولو هغه زخمونو د واقع کیدو په صورت کښي چه ممکن زخم د خاورسره په تماس راغلي وي نو د تیتانوس انتي توکسین چه د Anti Tetanic Serum(A.T.S) په نوم یادیږي د تیتانوس د مخنیوي لپاره چه مقدار ئې د 1500 - 3000 i.u پوري وي د جلدي تست ځخه وروسته ورکول کیږي او همدارنګه د لیوني سپي واکسین Rabies هم په هغه صورت کښي چه په خوړونکي سپي د لیونتوب اشتباه موجود وي د دي ناروغي د مخنیوي په خاطر د دغه واکسین څو زرقونه د ګیډي په عضله کښي ورکول کیږي.

۲- د Index په خانه کښې به د Monitor لمنځ د Cold Chain د حرارت
درجه ولیکي په دی دول چه

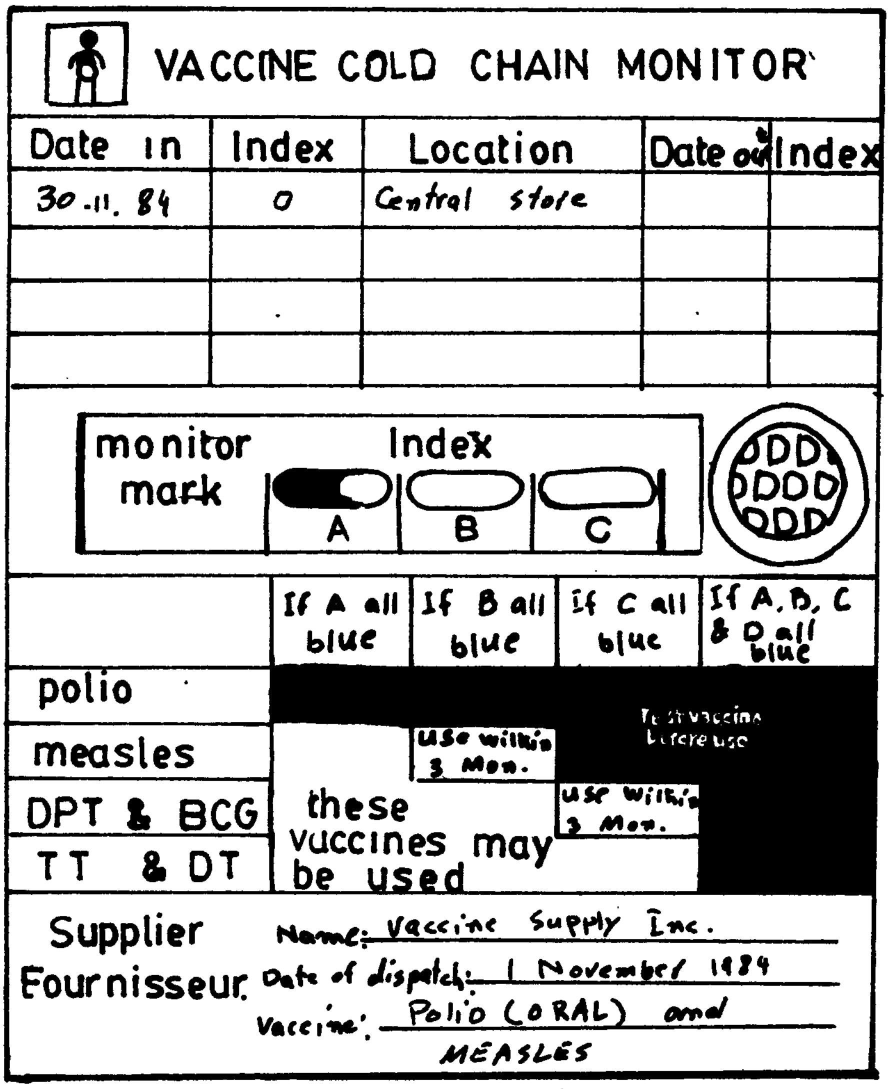

(نهم شکل، کولډ چین مانیتور، د A خانه نیمه آبي شوې ده.)

که تولي کوچنۍ سپینې وي نو صفر ولیکي که هره کوچنۍ آبي وي نو د هماغې کوچنۍ نوم (A, B, C یا D) یکښې ولیکي یعنې که د A خانه آبي وه A که د B خانه آبي وه B که C خانه آبي وه C یا ABC (وکه د D خانه هم آبي وه ABCD ډیکښ) او که نوري خانې سپینې وي او یوازې د D خانه آبي وه نو یوازې D به یکښې ولیکي.

۳- د Location په خانه کښې به د ځل مرکز نوم ولیکي.

۴- که چېره واکسین تاسي بل چیرته لیږی نو بیا د Date out په خانه کښې تاریخ ولیکي او د Index خانه کښې به هم د پورته پشان اجرات و کړي.

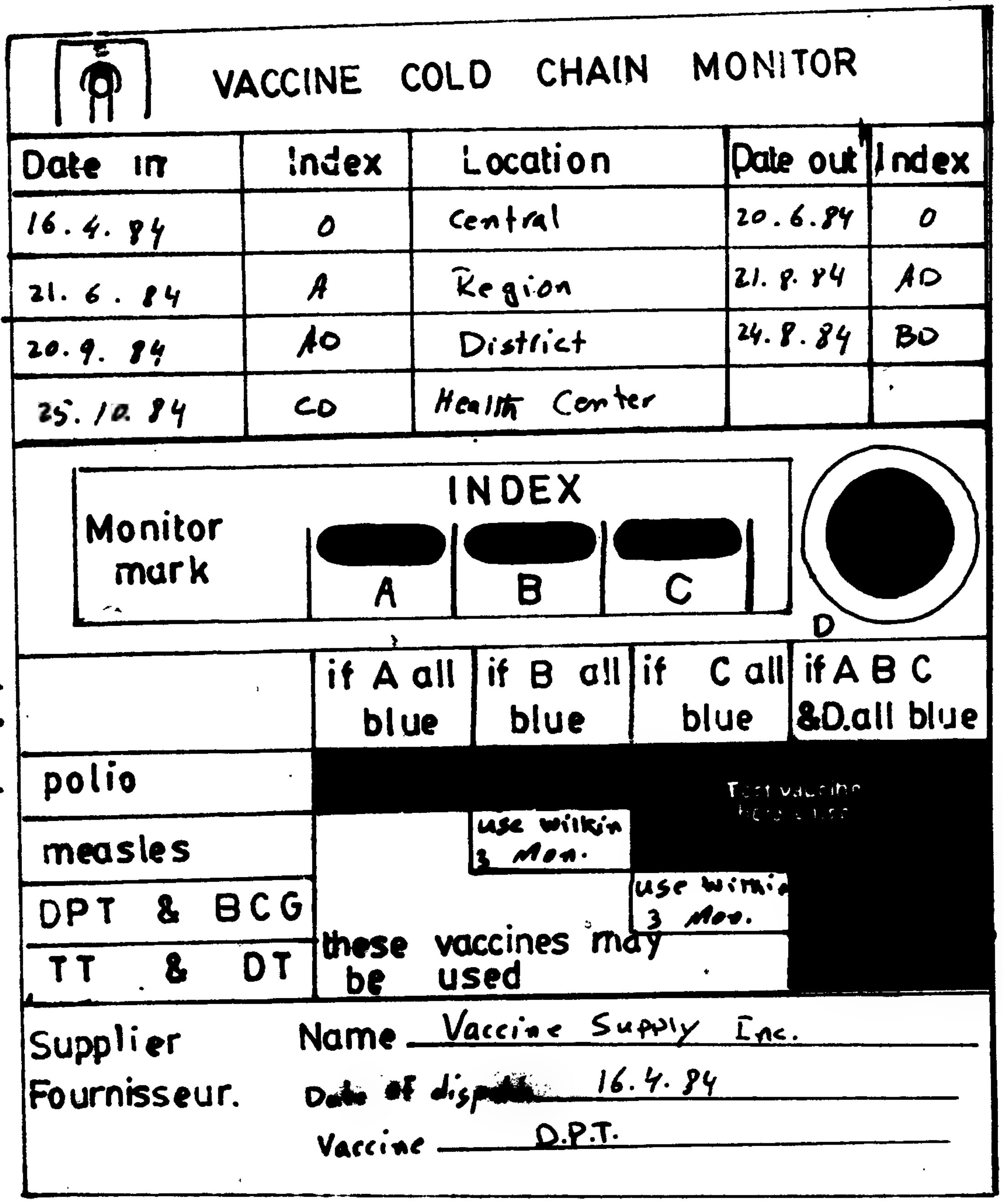

Date in	Index	Location	Date out	Index
16.4.84	0	Central	20.6.84	0
21.6.84	A	Region	21.8.84	AD
20.9.84	AD	District	24.8.84	BD
25.10.84	CD	Health Center		

	if A all blue	if B all blue	if C all blue	if A B C &D.all blue
polio				
measles		use within 3 Mon.		
DPT & BCG			use within 3 Mon.	
TT & DT	these vaccines may be used			

Supplier Fournisseur. Name Vaccine Supply Inc.
Date of dispatch 16.4.84
Vaccine D.P.T.

لسم شکل:
کوم چې مانیتور د A، B، C او D کړکۍ آبي رنګ اخستی دی.

۵- د کارت په شاتنۍ مخ کېښې تاسې ته معلومات ورکول شوي دي چې که حرارت پېښه ولاړ شي نو په خود د حرارت کېښې کومه کړکۍ څومره وخت بعد آبي رنګ اخلي.

اما د D کړکۍ په یوازې صورت هم آبي کېدای شي پدې معنی چې که Cold Chain کېښې کومه عارضه پیدا شي او حرارت ئې دفعتاً د ۳۴ ºC نه پورته شي نو په دوه ساعتو کښې د D کړکۍ هم آبي رنګ اخلي چې په دې صورت کښې د دې معنی دا ده چې واکسین خراب ندی ځکه چې د A، B، C کړکۍ سپین رنګ لري او آبي شوي ندي نو صرف عارضه دې اصلاح شي او واکسینونه د استعمال وړ دي. اما مختلف واکسینونه علته خرابېږي چې د A، B، C او D کړکۍ یوه یوه یا ټولې آبي رنګ واخلي چې د دې تفصیل په دې دول دی.

۱- که د A کړکۍ نیمائی آبي رنګ اخستي وي نو دا دې معنی دا ده چه واکسینونه د ۱۰+ C° نه نه پورته حرارت ته معروض شوي دي. چه ممکن واکسین متاثر شوي وي لکن اوس هم د استفادې وړ دي.

۲- که د A کړکۍ مکمله آبي شوه نو دا دې معنی دا ده چه ممکن د ډیر وخت راهیسې واکسین د مثبت لس درجې سانتي ګریډ نه پورته حرارت ته معروض شوي دي چه ممکن ځنې واکسینونه خراب شوي وي نو په لاندې ډول اجراآت به وکړي.

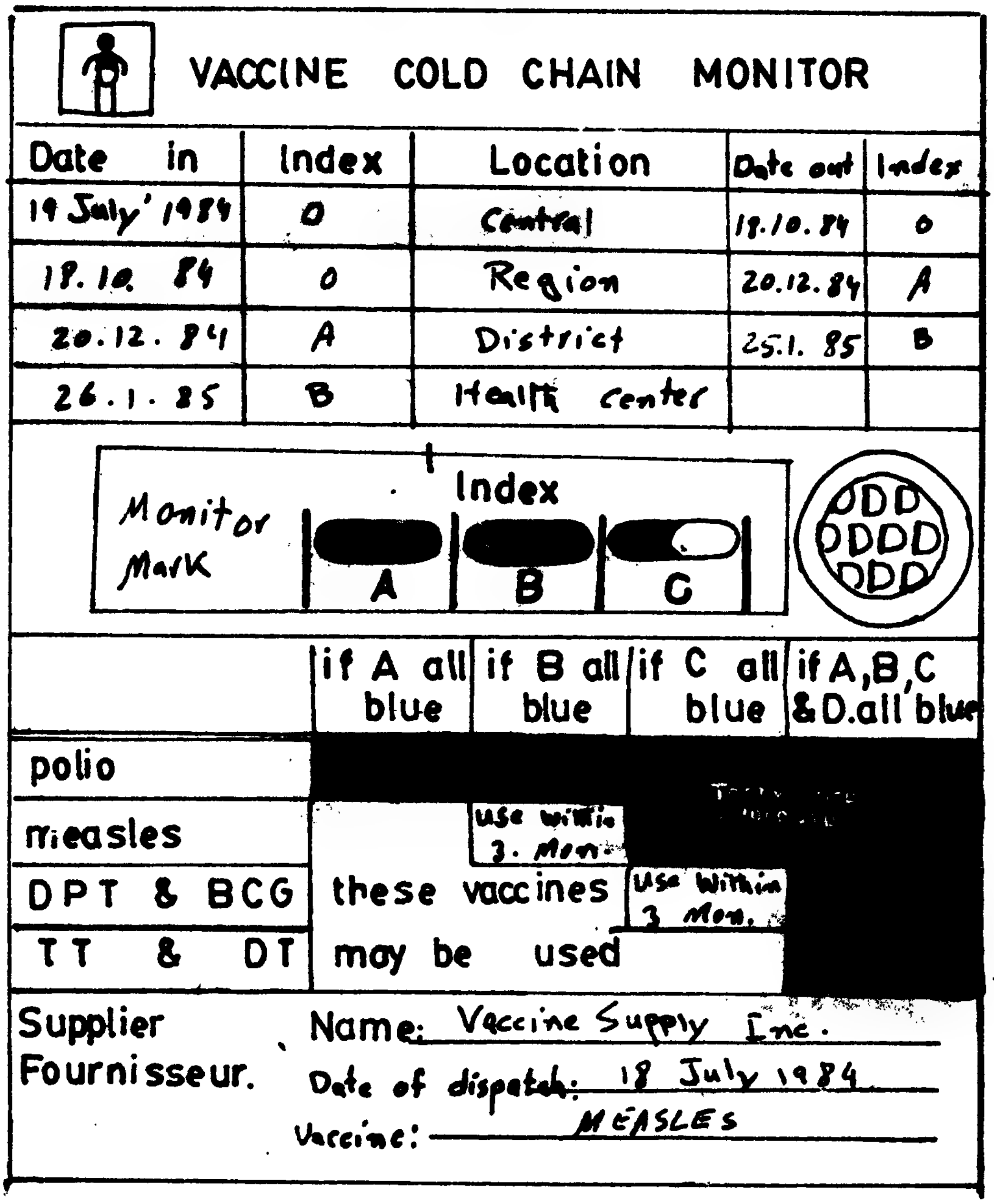

(یولسم شکل)

کولډ چین مانیټور: کارت د مانیټور لرونکې خانه ورکړل شوي اوښائي چه د A او B کړکۍ پوره او د C کړکۍ نیمه آبي شوي ده او هم په مختلفو وختونو کښې هغه چک شوي او په کارت کښې ثبت شوي دي.

a- د Polio واکسین خراب شوی وی ځکه مه استعمالوی.

b- نور واکسینونه د استعمال وړ دی.

۳- که د A او B کرکی دواړه آبی شوی وی نو ددی معنی داده چه نسبتاً زیات وخت واکسین د مثبت ۱۰ درجی سانتی ګرید نه پورته حرارت ته معروض شوی وی نو:

a- د پولیو Polio واکسین مه استعمالوی.

b- د Measles واکسین په ۳ میاشتو کښی دننه دننه استعمال کړی.

c- نور واکسینونه په نورمال توګه استعمال کړی.

۴- که A، B او C کرکی ددری واړه آبی شوی وی نو ددی معنی داده چه ډیر ډیر وخت لپاره واکسینونه د مثبت ۱۰ درجی سانتی ګرید نه زیات حرارت معروض شوی ګڼو:

a- د Polio واکسین مه استعمالوی.

b- د Measles، D. P. T. او B. C. G. واکسینونه په دوه میاشتو کښی دننه دننه استعمال کړی.

c- د D. T. او T. T. واکسینونه د استعمال وړ نه دی.

۵- که د A، B، C او D کرکی ټولی آبی شوی وی نو ددی معنی داده چه واکسینونه د خورا زیات وخت لپاره د مثبت ۱۰ درجو د سانتی ګرید حرارت نه زیات حرارت ته معروض شوی او ټول واکسینونه خراب شوی او ځکه بالکل مه استعمالوی.

د واکسینونو استعمال په محلی مرکز کښی:

ځکه سره د خبری کولو نه وروسته ماشومان د عمر او د ضرورت وړ واکسینونو په لحاظ ګروپ بندی کړی یعنی ځکه ماشومان چه یو شان واکسینونه اخلی سره بیل بیل کړی ترڅو د واکسین د یو بوتل د خلاصیدو په صورت کښی د هماغه ګروپ ټولو ماشومانو ته فوراً تطبیق شی. خپل د ضرورت وړ واکسین د ورځی د یخچال یا Cold Box څخه واخلی او ځکه

دیخ دپارچو سره په V.C. یا Flask کښې ځای په ځای کړي Cold Box او یخچال بیته بند کړي بیا V.C یا Flask څخه هم هغه واکسین یو یو را واخلي چه کار پرې کوي مثلاً کمود B. C. G واکسین یو ویال را واخستل نو بیا لومړی تول هغه ماشومانو ته دا واکسین وکړې چه ضرورت ورته لري او د ده نه پس بیا بل واکسین شروع کړي.

د واکسین د استعمال په وخت کښې به د واکسین ویال د ټیبل میز پر مخ د Ice Packs لپاسه کیږدی چه یخ وي د هر واکسین د شروع کید وسره سم لومړی به په هغه واکسین د استعمال د ورځې نیټه وليکي او بیا د هر دوز اخستلو سره سم په ډیر یو خط کښوې تر څو استعمال شوي دوزونه ئې معلوم شي او دیوا و بل دوز تر منځ دا واکسین د Ice Pack لپاسه کیږدي.

په یاد ولرې چه د Measles او B. C. G. واکسین باید صرف د استعمال په وخت کښې د مربوطه محلول سره یو ځای شي او چه کله موسره ګډ کړل نو بیا دا واکسینونه په آزاده هوا کښې ۶ ساعت بعد خرابیږي لو د دی واکسینونو په تطبیق کښې ډیر احتیاط په کار دی یعني کوشش وکړې چه د دے واکسین تول ماشومان سره را تول کړې او بیا دغه واکسینونه سره ګډ او تولو ته ئې په یو ځای استعمال کړي ځکه دغه واکسینونه زیات دوام نشي کولای اوکه د ماشومانو تعداد کم وه نو باقي مقدار فوراً V. C یا Flask کښې کیږدی اما په یاد ولری چه د ورځې په ختم کښې د Flask یا V.c په منځ کښې سائل شوی د B.C.G او Measles واکسینونه هم خرابیږي او باید له منځه یوړل شي. اما نور واکسینونه که درست وسائل شي تر د وه ورځو پورې استعمال کیدای شي. لکن دهرې ورځې په شروع کښې باید کوښښ وشي چه کوم استعمال شوي واکسین ویال موجود وي نو لومړی باید هغه استعمال او خلاص کړای شي او کله چه هغه خلاص شو نو بیا دې بل ویال شروع کړای شي.

تعقیم کول یا STERILIZATION

ځرنګه چه په واکسینیشن کښې واکسین د انسان او هغه هم د ماشوم بدن کښې زرق کیږي

نو ضروری خبره داده چه باید د واکسین سامان آلات ټول باید په ښه توګه تعقیم شوي وي
او هم د استعمال په وخت کښې باید هغه د لاس او یا کوم منتن شي سره په تماس را نشي د استعمال په
وخت کښې باید هغې ستني او سرنجونه ګرم نه وي او یخ شوي وي تاسي کولای شي چه د
واکسینونو د تطبیق لپاره د تیار تعقیم شوي (DISPOSIBLE) سرنجونو او ستنو
څخه هم کار واخلي لکن د هغه مصارفات به ډیر زیات وي او هم به ئې انتقال د واکسین
د مرکز څخه ګران وي نو بیا کولای شو چه د دې منظور لپاره په خپل مرکز
کښې تاسي ستنې او سرنجونه تعقیم کړئ چه تعقیم په دری طریقو سره کیدای
شي .

۱- فزیکي طریقه :

دا اول تعقیم د شعاع ، حرارت ، وچ حرارت ، بخار (اوتوکلاف)
او یا هم د جوش ورکولو په واسطه اجراء کیږی چه د جوش ور کولو په طریقه کښې
باید سامان اقلاً د جوش د وخت نه پس هم د ۲۰ دقیقو لپاره وجوشول شي .

۲- په کیمیاوي طریقې سره تعقیم :

په دې طریقه کښې د ضرورت ور سامان آلات د
ANTI SEPTIC او یا ANTI DISINFECTANT په واسطه منحل کیږی چه دا مواد عبارت
دي له : سپریت (الکول) تینچر ، مارکي کروم ، دیټول ، هایدروجن پر اکساید او نور څخه.

۳- په مشترکه توګه تعقیم :

په دې طریقه کښې لومړی سامان آلات د کیمیاوي موادو
سره پاک او بیا په یو فزیکي طریقې سره هم تعقیم کیږی .

د تعقیم کولو طریقه :-

لومړی ستاسي د ورځې د ضرورت ور سامان آلات (ستنې

سرنجونه ،پنس) جلا کړی بیا د غه سامانونه به اوبو پریمینځئ چه دا غونه او لکی ئې لری شي (هیڅکله صابون او پودر استعمال نکړی ځکه ممکن د پودر یا صابون ذرات په سامان پوری پاتی شي چه هغه بیا واکسین خرابوی) بیا د سرنجونو دواړه برخې (سلندر او توته) سره بیل کړی او هغه په یو مالوچ یا گازسو پاک کړی بیا د هر سرنج سلندر او توته په یو گاز کښی داسی تاو کړی چه یو د بل سره په تماس را نشي او بیا په هغه کښی ورسره ستن هم کیږدی او دا سره تا وکړی پدی ډول چه د ستنی څوکه بڅه نشي ـ بیا د غه سرنجونه او سامانونه سره را ټول کړی او په Tray کښی ئې کیږدی او بیا د غه ټری په ستریلایزر کښی دننه کیږدی او بیا او به په ستریلایزر کښی واچوی . او ستریلایزر کلک ورښد کړی او برق ئې چالان کړی چه کله په جوش راغله نو بیا ۲۰ دقیقی نور هم جوش ته ادامه ورکړی . د ۲۰ دقیقو جوش خوړلو نه پس ستریلایزر مرکب ـ ے (برق ئې قطع کړی) او خولخړی پس په ډیر احتیاط د سوو سامان تری بهر کړی او به ئې چپه کړی او سامان بیرته په ستریلایزر کښی کیږدی . او پریږدی چه یخ شي کوشش وکړی چه د دی شیانو سره ستاسی لاس او یا کوم بل غیر معقم شی تماس ونکړی هر هغه سامان چه د کوم شي سره ولگید د هغه تعقیم له منځه ځي او هغه مه استعمالوی . باید د ومره سامان ستنی او پیچکاری تعقیم کړی چه هره ورځ ستاسی د هر ماشوم لپاره او د هر واکسین لپاره جدا جدا سرنج او ستن وی .

اماد B C G واکسین لپاره کیدای شي چه یوازی یو سرنج او یو ستن د خو خو کسانو لپاره استعمال شي چه پدی صورت کښی د هر واکسین نه وروسته ستن د اور په واسطه تعقیم کیږی یعنی د ستنی څوکه د الکولو د چراغ د لمبی لپاسه ښول کیږی ی ترڅو د ستنی څوکه سره شي (دوه ثانیی وخت پکار دی) نو دا ستن تعقیم کیږی لکن باید بیرته یوخه وخت کښیږدل شي (ره ثانیی) چه ستن یخه شي اما بیا لږ واکسین د ستنی د څوکی څخه خارج کړی ترڅو ستن امتحان شي چه بنده نه وی او کولای شي چه د ورځی د واکسین په ختم کښی تول ستن په اور ونیئي چه سره او تعقیم شي او بیا بیرته ستن یخه کړی او سرنج سره ئې تا وه کړی .

د B. C. G. تطبیق د یو مخصوص سرنج په واسطه کیږی چه هغه ته B.C.G. Kit

وائی د هری ورځی پر شروع کښی د غه کیت تعقیم کیږی او یوه ستنه په پوره طریقی سره
زیاتو ماشومانو ته استعمالیږی لکن کله چه پخه شی، بنده او یا کږه شی نو باید د غه ستن د
استعمال ورنه ده او باید تبدیل کړای شی.
همدا راز د B. C. G سرنج په سلنډر کښی یو Ring یا واشل دی چه ممکن هغه خراب
او سرنج لیک شی چه په دی صورت کښی باید د غه واشل تبدیل شی. د سرنج د سنبه او نرم کار کولو لپاره
کیدای شی چه سلنډر د ګریس Grease سره غوړ شی لکن هیڅکله پترول یا —
Mineraloil د دی مقصد لپاره مه استعمالوی. او د هری ورځی په ختم کښی ټول
سرنجونه او ستنی پاکی پریمنځی.

مختلف واکسینونه:

واکسینونه زیات دی خو په وقایوی توګه ۱۳ واکسینونه استعمالیږی چه د دی جملی
څخه ۶ واکسینونه اوس د E.P.I. په پروګرام کښی شامل دی چه عبارت دی د B. C. G،
Measles ، Polio ، D. P. T. ، D. T. او T.T. څخه چه د غه واکسینونه
دلاندینی ناروغیو په مقابل کښی معافیت تولید وی.

Tuberculosis , Measles , Polio , Diphtheria , Pertussis او Tetanus څخه.

چه د دی جملی واکسینونو څخه B. C. G ,Measles او Polio واکسین بیل بیل اما
باقی دری واکسینونه په مشترکه توګه پیدا کیږی یعنی D. P. T. واکسین کښی د
Pertussis,Diphtheria او Tetanus واکسینونه او په D. T. کښی بیا Tetanus Toxoid
او د Diphtheria واکسینونه او په T.T. کښی بیا یوازی د تیتانوس
توکسائید موجود وی.

د عمر له مخې د واکسینېشن د تطبیق جدول :

ټول تره کلو کم ماشومانو ته باید د غه د واکسینونه تطبیق شي لکن د دغه شپږ واکسینونو څخه هم د عمر په مختلف وختونو کښې مختلف واکسینونه تطبیق کېږي. باید چه وړوسته د تولد څخه څومره ژر چه کیدای شي واکسین شروع شي چه د عمر په تناسب د دې واکسینونو د تطبیق جدول په لاندې ډول دی.

واکسینونه / عمر	د تولد په وخت کښې	۱½ میاشتې کښې	۲½ میاشتې کښې	۳½ میاشتې کښې	۹ میاشتې کښې	۱۶ میاشتې کښې
B. C. G.	یو دوز	.	.	.	.	.
Polio	پیدایښتي دوز	اول دوز	دویم دوز	دریم دوز	.	بوستر دوز
D. P. T.	.	اول دوز	دویم دوز	دریم دوز	.	بوستر دوز
Measles	.	.	.	.	یو دوز	-
D. T.	دا واکسین د ۲ کلنۍ څخه وروسته شروع او په درې دوزونو ورکول کېږي.					
T. T.	ټولې ۱۵–۴۵ کلنې ښځې اول څل دوه دوزونه په دوه میاشتو کښې سر په سر او بیا بوستر دوز د حمل په آخري میاشت کښې او بیا یو بل دوز د بل څل حمل په وخت کښې ورکول کېږي په دې توګه د غه څلور دوزونه د ټول عمر لپاره معافیت ورکوي.					

البته د غه پورتني پروګرام د ایمونایزېشن د منظم پروګرام په صورت کښې عملي کېږي خو کله چه په یو O.P.D. کښې واکسینېشن پروګرام په نامنظمه توګه وي نو ممکن چه ځینې ماشومان تر پنځه کلنۍ پورې تاسی ته راشي چه دی ماشومانو ته د واکسینونو تطبیق کول په منظم پروګرام کښې نه راځي نو دی ماشومانو ته د دوی د عمر د تناسب په نظر کښې نیولو سره واکسینونه تطبیق کېږي لکن د دوی د واکسین کولو څخه د مخه باید د دوی څخه د پخوا واکسین کید و پوښتنه وشي چه کوم واکسین ئې کړي دي او که نه که کارت ئې په کور کښې وي هغه دې ترې وغوښتل شي او د هغه په ملاحظه سره دې باقي پاتې نور دوزونه ورکول شي. او که دا شیان روښانه نه وه نو د دوی په بدن دې د واکسین خاپونه ولټول شي. که ځینې واکسینونه ئې کړي وي او د هغه څخه دیو حال نه زیات وخت نه وي تیر شوي نو هغه واکسینونه دې بیا تکرار نشي او تعقیبي دوز دې ورکړل شي اما ځینې واکسینونه

لکه .B. C. G او یا Measles که یوځل شوی وي کفایت کوي ، او باید تکرار نشي دغیرمنظم واکسینونو دتطبیق لپاره دلاندې جدول څخه استفاده کیږي .

داول ویزیت په وخت کښې د ماشوم عمر د تولد نه تر ½ ۱ میاشتې پورې	اول ویزیت کښې B. C. G Polio Birth	دوهم ویزیت کښې (داول ویزیت نه یو میاشت) وروسته د نورو واکسینونو لپاره عمر کښې لاشي .	دریم ویزیت کښې (د دوهم ویزیت نه وروسته یو میاشت) دی په یوه نیم میاشتې	وروسته
۹M - ۱½ میاشتې	DPT 1 Polio 1 B. C. G.+	DPT 2 Polio 2	DPT 3 Polio 3	په ۹ میاشتو کې Measles ته راوغواړی
د ۲۳-۹ میاشتې پورې	D P T 1 Polio 1 Meales+ B. C. G.+	D P T 2 Polio 2	D P T 3 Polio 3	DPT Booster Polio Booster ته کې وروسته (د ۱ یا ۱ کال لعد راوغواړی)
۵ - ۲ کلن	D T 1 Polio 1 Measles + B.C.G. +	D T 2 Polio 2		DT بوستر Polio بوسټر ته ئې (د ۱ یا ۱ کال لعد راوغواړی)
ښځې ۱۵-۴۵ کلنې	T T 1	T T 2		T.T. Boster ئې دحمل په وروستیو میاشتو کښې راوغواړی . T.T. Lost dose ته ئې بیا دبل ځل حمل په وخت کښې راوغواړی.

(+) که نه وي شوي

خرنګه چه نړۍ والي صحي موسسې تصميم نيولی چه بايد د ۱۹۹۷ کال پورې د نړۍ ټولو ماشومانو ته واکسين تطبيق کړای شي نو د وروسته پاتې هيوادونو د ټولو کورنيو د مشرانو همکاري په دې برخه کښې خورا ضروري او زياته ګټوره ثابته شي.

*I.u International Units

خپل ګران ماشومان واکسين کړئ تر څو د خطرناکو ناروغيو ښکار نشي.

معافيت IMMUNITY

د انسان بدن په طبعي توګه د داسې يو نظم لرونکی دی چه دا نظم فوق العاده مغلق او پېچلی پوهيدل خورا مشکل دی چه دغه نظم د انسان د بدن ساتنې لپاره په دوامداره توګه او په خود بخودی شکل سره کار کوي چه د دې انتظام يوه برخه هم مدافعوي سيستم تشکيلوي چه د دې سيستم وظيفې ته معافيت ويلی شي. نو معافيت د وجود هغه مدافعوي ميخانيکيت دی، په کوم کښې چه بدن ته د هر اجنبي جسم (انټي جن Antigen) د داخليدو له کبله بدن د هغه اجنبي جسم د منځه وړلو لپاره يو نوع عکس العمل ښائي چه د دې عکس العمل په نتيجه کښې د وينې يو شمير حجرات هغه اجنبي جسم محاصره کوي او بيائې بلع کوي او له منځه ئې وړي او که چيرې که دا جسم بلع کولو وړ نه وي نو د وينې دغه حجرات بيا دغه اجنبي جسم په محاصره کښې ساتي، تر څو په دې طريقه وجود د دغه اجنبي جسم د ضرر څخه وژغوري.

د بدن دغه مدافعوي حجرات زيادتره په ځګر (ينه)، لمفاوي عقداتو، د هډوکو په مغز کښې او په ريټيکولواندوتيليل سيستم R.E.S. کښې وي.

دا حجرات دوه نوعه دي يو نوعه ئې غټې حجرې دي چه Macrophage په نوم ياديږي چه د Monocytes په نوم هم ياديږي او بل نوعه حجرات ئې واړه دي چه Microphage ګڼل شي او د Neutrophil Polymorph Nuclear Leukocytes (P. M. N.) څخه عبارت دي.

نو هغه عمليه چه د هغې په نتيجه کښې اجنبي اجسام وجود ته د داخليدو په نتيجه کښې د بدن د يو شمير حجراتو په وسيله محاصره، بلع او له منځه يوړل شي دغه

:- مختلف واکسینونه - دوزونې دیوځل مقدارنې - او د تطبیق ځای نې :

واکسینونه	په کوم عمر کښې تطبیق کیږی	څو دوزونه ورکول کیږی	دیوځلی دوز اندازه	د تطبیق ځای نې
B. C. G.	د تولد نه تر ۵ اکلن پورې	یو دوز	$\frac{1}{10}$ سی سی	د ښی مټ په پوستکی کښې
POLIO	د تولد نه تر ۱۵ کلنی پورې	(۵ دوزه) Birth - اول ، دوم ، دریم بوستر	یوځل ۲-۳ څاڅکی	د ژبې لپاسه اچول کیږی
D. P. T	د $1\frac{1}{2}$ میاشتی نه تر (۲) کلنی پورې	(۴ دوزونه) اول ، دوم ، دریم بوستر	$\frac{1}{2}$ سی سی	د ورانه په عضله کښې
MEASLES.	د ۹ میاشتنی نه بعد تر ۵ اکلنی	(یو دوز)	$\frac{1}{2}$ سی سی	په چپ مټ کښې پوستکی لاندی
D. T.	د ۲ کلنی نه تر ۵ کلنی پورې	(دری دوزه) اول دویم ، بوستر	$\frac{1}{2}$ سی سی	د ورانه په عضله کښې
T. T.	۱۵ - ۴۵ کلنو ښځو ته او ۵ - ۱۵ اکلن ماشومانو ته	(ځلور دوزه) اول ، دویم ، اول بوستر (دری دوزونه) او ۴ دوز د بل حمل په دوران کښې	$\frac{1}{2}$ سی سی	د مټ په عضله کښې

د مختلفو واکسینونو او دهغې د استعمال په برخه کښې تفصیلات :

۱- B. C. G. واکسین :

دا واکسین ماشومانو ته دیوخطرناکه ناروغۍ نه چه د سل یا توبرکلوز ناروغی ده نجات ورکوی توبرکلوز یا سل یوساری ناروغی ده چه د ټوخی او ساکښلو له لاری دیو نه بل ته انتقال کوی او دا ناروغی به ماشومانو ضعیفوالی او مړی د مرګ سبب هم کیږی نو د B. C. G. واکسین په ذریعه ستاسی ماشوم د دی ناروغی نه بچ کیدای شی دا واکسین صرف یوځل ورکول کیږی چه د تولد

د وخت څخه تر ۵ اکلنۍ پورې ورکول کیدای شي او همدا راز د غه واکسین هغه ځلي پرسونل ته چه د سل د ناروغانو سره ئې سروکار وي هم ورکول کیږي (پدې شرط چه د دې کسانو توبرکلولین تست منفي وي)
دغه واکسین Intradermal یا په پوستکي کښې ورکول کیږي چه عموماً د ښي لاس په مټه کښې تطبیق کیږي د تطبیق مقدار ئې د یو سي سي لسمه برخه (۱/۱۰ سي سي) ده چه هر ویال ئې لس د وزونه کیږي د دې دوا د تطبیق لپاره مخصوص سرنجونه دي چه د هغې په ذریعه تطبیق کیږي.
د تطبیق څخه وروسته اول هغه ځای پړسیږي او بالاخره دا ځای په زوه کونکي دانه بدلیږي چه د وه هفتې وخت نیسي او بیا د غه دانه تر دوه میاشتو پورې موجود او زوي کوي لکن دوه میاشتې وروسته پوستکي اچوي او ښه کیږي چه کله کله پدې موده کښې ورسره د تخرگ عقدات هم پړسیږي او درد کوي البته د غه زخم د بدن طبیعي عکس العمل دی نور هیڅ شي ته ضرورت نشته صرف هغه پاك وساتي اما پټي پرې مه لګوي . B.C.G داغ عموماً په ښي مټه وي د یو صف په اندازه وي او منځ ئې شفاف وي پداسې حال کښې چه د Small Pox داغ په چپ مټه وي او منځ ئې خالدار وي او په دې دول دا دوه داغونه یو د بل څخه پیژندل کیږي ،
د بي سي جي د دانې په صورت کښې انتي بیوتیک او انتي پارتیک ورکول ضرور نه دی دا -
واکسین ټولو هغه کسانو ته ورکول منع دي چه واضح توبرکلوز ولري د بي ، سي ، جي واکسین په توبرکولین اثر کوي او ممکن هغه په غلطه مثبت کړي نو ځکه د توبرکولین د تست د اجرا کولو په وخت کښې باید پوښتنه وشي چه په یوه میاشت کښې د ننه د ننه ورته بي ، سي ، جي نه وي شوی . دا واکسین مه منجمد کوي او د محلول کولو لپاره ئې د سیروم څخه کار اخستل کیږي او هم دا واکسین د رڼا څخه باید وساتل شي .

۲ـ د شرې (سرخکان) یا MEASLES واکسین :

شرې یا Measles یوه ویروسي ناروغي ده او ماشومان پرې اخته کیږي چه د زیاتو ناروغانو د ضعیف والي او د ډیرو د مړینې سبب کیږي دا ناروغي د یو ماشوم څخه بل ته د هوا او د خولې د قطراتو له لارې انتقال کوي . د دې ناروغي تداوي هم د وهره

موثره نده نوځکه نو واکسین ضرور دی Measles واکسین هم نیم سی سی او پیچکاری د پوستکي لاندي تطبیق کیږی دا واکسین د ۹ میاشتي څخه وروسته ورکول کیږي د دی واکسین یو ځل تطبیق کفایت کوی. دا واکسین په اختلاجاتو او فعال توبرکلوز کښي نه ورکول کیږی .
د دی واکسین د دوام موده په آزاده هوا کښي ۲ ساعته ده. د دی واکسین باقي مقدار باید د هری ورځي په آخر کښي ضایع کړل شي . د حل کولو لپاره ئی خپل مخصوص مایع استعمالیږي چه د ګډ ولو په وخت کښي باید هم یخ وی دا واکسین باید یخ او د رڼا څخه محفوظ وساتل شي او د ګډولو څخه وروسته باید په ۲ ساعتو کښي د ننه استعمال شي د دی هر ویال لس دوزه کیږی .

۳- د فلج یا POLIO واکسین Vaccine Polio (OPV) Oral :-

پولیو یوه ناروغی ده چه اکثراً ماشومان پری اخته کیږی . او د هغه د پښو د شل والی او د لاسونو د ضعیف والی سبب کیږی او حتی ځیني ماشومان وژنی دا ناروغی د یو ویروس څخه پیدا کیږی چه په ستر ګو نه لیدل کیږی او د ناپاکه لاسونو او اوبو له لاری یو شخص څخه بل ته سرایت کوی .
د دی ناروغی علاج ډیر مشکل او نا ممکن دی نو ځکه ئی واکسین باید حتماً تطبیق شی .
د پولیو واکسین د قطری پشکل کښي وی او د خولی له لاری ورکول کیږی چه د ۲-۳ قطری په ژبه اچول کیږی لکن متوجه اوسی چه قطره چکان په خوله او ژبی پوری تماس ونکړی دا واکسین په پنځو دوزو ورکول کیږی او هر ځل ۲-۳ څاڅکي وی دا واکسین هم د تولد څخه شروع کیږی یعني یو دوز د ولادت نه پس ورکول کیږی چه هغه ته (Birth Dose) وائی او بیا اول دوز په یوه نیمه میاشتني کښي او دوهم دوز د اول دوز نه یوه میاشت وروسته او دریم دوز د دوهم دوز نه یو میاشت وروسته او بوستر دوز باید دریم دوز نه یو کال وروسته ورکول کیږی .

دا واکسین هم باید د رنا ځه وسائل شی دا واکسین هغه ماشومانو ته چه د ستونی د (Tonsilitis) عملیات ئې کړی وی تر ۳ هفتو مه ورکوی . د دی واکسین هر بوتل ۲۰ دوزه کیږی .

۴- د DIPHTHERIA – PERTUSSIS – TETANUS TOXOID (DPT) واکسین:

دا واکسین یو مختلط واکسین دی چه د دفتری ، شنه توخلی ، او د تیتانوس د ناروغیو د مخنیوی لپاره ورکول کیږی چه لږ لږ د غه ناروغی ذکر کوو .

دیفتری DIPHTHERIA :-

دا یوه ناروغی ده چه په هغه کښی د غاړی د عضلاتو د پړسوب له کبله تنفس بندیږی ناروغ نه خوړلی شی او نه هوا تنفس کولای شی تو د زیاتو ماشومانو د آنی مرګ سبب کیږی . دا ناروغی هم د خولی د قطراتو او هوا له لاری انتقال کوی .

شنه یا توره توخلی PERTUSSIS :

دا هم یوه ناروغی ده چه ماشومان پری اخته کیږی ماشوم ډیر سخت او دوامدار توخی کوی ممکن خوراک او تنفس ئې بند شی او اکثراً کانګی کوی او زیات د مرګ سبب کیږی او د هوائی قطراتو له لاری انتقال کوی .

تیتانوس (تشنج) TETANUS :

دا یو ناروغی ده چه د ټول بدن د عضلاتو د تشنج او شخوالی سبب کیږی او د عضلاتو د غه شخوالی حتی د تنفس د بند والی او مرګ سبب ګرځی .

سرې یو تخته شخ شي غاړه او پښې ئې نه قات کیږي او د خولې څخه ئې زبږونه جاري وي دغه مرض د خارو او دوړو د تماس څخه د بدن د یوې زخمي برخې سره پیدا کیږي.
مثلاً که د ماشوم نوم په ناپاکه چاړه سره غوڅ شي نو د تیتانوس امکان ئې شته. د D.P.T واکسین ماشوم ته د دې درې واړو ناروغیو څخه نجات ورکوي دغه واکسین په ۴ دوزونو تطبیق کیږي چه یو دوز په ۱½ میاشتنۍ کښې دوهم دوز یو میاشت بعد او دریم دوز د دوهم دوز نه یو میاشت وروسته او څلرم یا بوستر دوز ئې باید د دریم دوز نه یو کال وروسته ورکول کیږي.
دا واکسین لهر ځل نیم سی سی دورانه په عضله کښې ورکول کیږي دا واکسین د حساسیت په صورت کښې نه ورکول کیږي. د دې واکسین یو ویال ۲۰ دوزه کیږي. دا واکسین منجمد کوي یعني په (Freezer) کښې نه ساتل کیږي. د دوام موده ئې په آزاده هوا کښې دوه ورځې ده. دا واکسین باید یخ او د لمر د رڼا څخه وساتل شي.
که ماشوم د اول دوز سره حساسیت وښائي نو پاتې نور دوزونه مه ورکوئ. او د ماشوم په واکسینیشن کارت او د ای پي راجستر او فیملي کارت کښې په سور خط ولیکئ چه ماشوم د دې واکسین سره حساسیت لري.

۵- DIPHTHERIA TETANUS TOXOID (D.T.) واکسین:

دا واکسین د دفترې او تیتانوس د ناروغۍ د مخنیوي لپاره ورکول کیږي. دا واکسین هم په درې دوزونو ورکول کیږي چه لومړی دوز ئې د ۲ کلنۍ څخه بعد ورکول کیږي. د دوهم دوز ئې د اول دوز څخه یو میاشت وروسته او دریم دوز یا بوستر دوز ئې د دوهم دوز څخه یو کال وروسته ورکول کیږي. دا واکسین هم نیم سی سی دورانه په عضله کښې ورکول کیږي.

۶- T.T. یا TETANUS TOXOID واکسین:

دا واکسین د تیتانوس د مرض د مخنیوي په غرض ماشومانو او حامله ښځو ته ورکول کیږي. ټول هغه ماشومان چه د پنځه کلو په عمر وي ورته دا واکسین ورکول کیږي. او همدا راز ښځې ته چه د ۱۵-۴۵

کلو عمر ولری ورکول کیږی دغه واکسین هم ماشومانو ته دری دوزونه ورکول کیږی چه اول دوز په پنځه کلنی کښی دوم دوز یو میاشت وروسته او دریم دوز یو کال وروسته ورکول کیږی. او په ښځوکښی په ۴ دوزونه ورکول کیږی. چه اول دوز په اول وار مراجعه کښی ورکول کیږی دوهم دوز یو میاشت بعد ورکول کیږی او دریم دوز بیا د حمل په آخری میاشت کښی ورکول کیږی او څلورم دوز بیا په بله حمل کښی ورکول کیږی. چه دغه څلور دوزونه بیا د ټول عمر لپاره مورته معافیت ورکوی.

دا واکسین هم نیم سی سی او مت په عضله کښی ورکول کیږی ځینی نور واکسینونه چه د (EPI) په پروګرام کښی شامل نه دی اما کله کله استعمالیږی عبارت دی له :

SMALL POX VACCINE یادکوی یا غتی دانی واکسین :

دا واکسین د دری میاشتی عمر څخه وروسته ورکول کیږی لکن اوس د چیچک ناروغی له منځه تللی ده.

ANTI TETANUS SERUM :- دا واکسین د بوستر دوز په توګه د سرک د سریه ترافیکی حادثاتو کښی ورکول کیږی چه د I U. ۱۵۰۰ - ۳۰۰۰ یونټو پوری ورکول کیږی.

T.A.+B. VACCINE :- دا واکسین د محرقی (Thyphoid) او شبه محرقی (Para Thyphoid) لپاره ورکول کیږی.

CHOLERA VACCINE : د کولرا د مخنیوی لپاره استعمالیږی لکن موثریت ئی کم دی.

RABIES VACCINE :- دا واکسین د لیونی سپی د خوړلو په وخت کښی ورکول کیږی او په عصب باندی د توکسین د نصب څخه مخنیوی کوی. چه د ۱۰-۱۴ دوزه د بطن په عضله کښی ورکول کیږی.

YELLOW FEVER VACCINE :- دا واکسین د (Yellow Fever) د مخنیوی لپاره ورکول کیږی.

د واکسینونو مضاد استطبابات :

په لاندې حالاتو کښې واکسینونه مه ورکوی.

۱ـ په عمومي توګه :

a) په ټولو وخیمو او شدید و نارو غیو کښې چه ناروغ انتی بیوتیک اخلي .

b) کله چه د وجود مدافعوي سیستم خراب وی او بدن انتی باډی نشي جوړولای .

c) که ماشوم ګلوکوکورتیکوستروئید دواګانې لکه پریدنیزولون او کورتیکوستروید دوا وی خوری ځکه دغه دواګانې د واکسین انتیجینک خواص او د انتی باډی د تحریک کولو توان ضعیفه کوی .

۲ـ څو واکسینونه په یو ځای د ول په لاندې حالاتو کښې مه ورکوی:

a) د حمل په دوران کښې څو واکسینونه مه ورکوی ځکه ماشوم ته خطر رسوی.

b) که ماشوم انتی متابولیک دواګانې (لکه 6_MP.Actinomycin, Azathiopyrin او Nitrogen Mustard) خوری ځکه دغه دواګانې د بدن ——— (Primary Response) ضعیفوی.

c) که ماشوم اختلاج او یا کانګې ولری.

۳ـ د خاصو واکسینونو مضاد استطبابات :ـ

مختلف واکسینونه په مختلفو حالاتو کښې نه ورکول کیږی چه په لنډ ډول ئې دا ښې ذکر کوو.

۱- B.C.G. واکسین :ـ

په فعال توبرکلوز او (DERMATOSIS) کښې او هم که د توبرکولین تست ئې کړی وی نو تر یوی میاشتې دا واکسین ورته مه ورکوی.

۲- POLIO (O.P.V.) :- دا واکسین د تانسل په عملیات کېښې تر ۳ هفتو مه ورکوی .
۳- D.P.T. Vaccine : - دا واکسین د حساسیت په صورت کېښې مه ورکوی .
۴- Measles Vaccine : - دا واکسین په اختلاجاتو او فعال توبرکلوز کېښې مه ورکوی .

د مختلفو واکسینونو جانبي عوارض Side Effects او اختلاطات :

۱- بی سی جي په نورمال ډول یو عکس العمل ښائی او د واکسین په ځای کېښې لومړی دوه دري ورځې سور والی او درد وی بیا په دوه هفتو کېښې په دانه بدلېږی چه تر دوه میاشتو دوام کوی او زوی ورکوی او ورسره ممکن په تخرګ کېښې لمفاوی عقدات هم وپړسیږی . مګر ممکن کله کله د غه دانه زیاته غټه او زیاتی زوی ورکوی .
ممکن دا واکسین د زوی لرونکی ځیلی دانی Superative Adenitis سبب شي . ممکن د واکسین له کبله هډوکی هم منتن شي (Osteitis) او یا د پوستکی د توبرکلوزیک انتان (Lupus) سبب شي او یا ممکن په ټول بدن کېښې د انتان سبب شي .

۲- D. P. T. واکسین په صورت کېښې :-

د دی واکسین څخه وروسته تر ۱۲ ساعتو تبه منځ ته راځي چه ممکن یوشپه او ورځ دوام وکړی آسپرین ئی علاج دی مګر څینې نور اختلاطات ئی عبارت دی له :
a) عصبي اختلاطات لکه اختلاج او (ENCEPHALITIS)
b) د پیچکاری د ځای دانه کیدل .
c) موضعي او عمومی عکس العمل چه لوړه تبه ورسره وی .

۳- د D.T. واکسین ممکن د الرژی ، حساسیت ، سبب شي .

۴- د Measles واکسین :- دا واکسین ممکن دیوی لوړی تبي ۱۰۲ - ۱۰۵ درجو

(د فارن هایدر) سبب شي او هم په جلدي سوروالی او (Rash) ممکن پیدا کړي چه ۱۲-۱٦ ساعتو وروسته پیدا کیږي . او په دری ورځو کښي ورک کیږي .

هغه خطرات چه ممکن د واکسین کولو څخه پیدا شي :

څرنګه چه واکسینونه هم ژوندي ارګنیزمونه دي نو د هغه د تطبیق په صورت کښي هم د ځینې خطراتو احتمال شته چه د هغې واقعات ډیرکم دي چه ممکن په بیلیون کسانو کښي یو واقعه وکتل شي او عبارت دي له :

۱ـ ممکن ده چه (Toxoid) او س هم (Toxogenic) اثر ولري ، مړه شوي ارګنیزمونه (Killed Organism) شاید پوره مړه شوي نه وي او یا هم ضعیفه شوي ارګنیزمونه پوره ضعیفه شوي نه وي او په دې توګه بدن ته د هغو تطبیق ممکن د مرض د تولید او وخامت سبب شي .

۲ـ انتان او منتن کیدل : ـ دا هم ممکن ده چه یا واکسین د جوړید و په وخت کښي منتن شوي وي او یا هم د تطبیق په وخت کښي منتن شي او په دې ترتیب د واکسین سره یو بل مکروب بدن ته داخل شي . خصوصاً دا موضوع په عاجل کتلوي واکسینیشن کښي چه د تعقیم شرایط نه مراعات کیږي زیات پیښیدای شي .

۳ـ ممکن ځیني خلک د واکسین سره حساسیت ولري او په دې توګه د واکسین تطبیق په هغوی کښي د یو شدید او خطرناک عکس العمل او الرژي سبب شي او یا هم ممکن د ENCEPHALITIS منځ ته راوړي .

۴ـ ممکن واکسین د مربوط مرض د شدت سبب شي مثلاً که یو شخص توبرکلوز ولري او هغه ته بي سي جي واکسین شي نو هغه د مرض د شدت سبب کیږي .

۵- ممکن واکسین په یوه شخص کښي مرض ایجاد کړي لکن دغه شخص د مرض اعراض او علایم ونه ښائي او په دې توګه د یو مخفي سرایت ورکوونکي (Carrier) په حیث د ناروغي د سرایت سبب شي.

د واکسنیشن ریکارډ - راجسترکول او د کارت ورکول:

دا یمونایزشن لپاره د کارت ورکول او راجسترکول پوره اهمیت لري ځکه چه د راتلونکي مراجعت په وخت کښي د ریکارډ له مخې پخواني معلومات حاصل کولای شوا و پوهیدای شو چه مراجعه کوونکي ته پخوا کوم واکسین، څو ځله او څه وخت — تطبیق شوي دي د واکسینشن راجستر دری برخي لري.

۱- د واکسینشن عمومي یا دایمي راجستر
۲- د واکسینشن ورځني راجستر
۳- د واکسینشن کارډ

د راجسترکولو طریقه:

پخوا تردې چه یو ماشوم راجسترکړے لومړی باید دهغي د مشرانو څخه د پخوا واکسین کیدو په برخه کښي پوښتنه وکړي که ئې پخوا واکسین کړي وه نو بیا نرې د واکسین کارت وغواړي که د واکسین کارت ئې - را وړ نو دهغي په ملاحظه به تعقیبي اجرآت وکړي او که د واکسین کارت ورسره نه وه نو بیائې د ماشوم په مټ داغونه ولټوي چه د ښي مټ لپاسه داغ دا معنی ورکوي چه ماشوم ته (.B. C. G) شوی او د چپ مټ لپاسه داغ د(Small Pox) د واکسین او یا د .D.T.P په واکسین دلالت کوي.

a) عمومي یا دائمي راجستر Permanent Register:-

دیو ماشوم د راجسترکولو لپاره لومړی د هغه نوم په عمومي راجسترکښي

سیستم ته مدافعوی سیستم یا (Immune System) او دغی مدافعی ته معافیت یا (Immunity) وائی.

انتی جن. ANTIGEN :- هرهغه اجنبی جسم چه بدن کښې دمنه د داخلیدو وروسته انتی بادی جوړیږی دانتی جن په نوم یادیږی.
مثلاً د کلورا، محرقی، شری او ځینی نورو ناروغیو مکروبونه. مګر په یاد ولری چه غذا او ماشوم چه د مورپه ګیډه کښی وی هیڅکله انتی جن نه دی.

انتی بادی ANTIBODY :- دا یو پروتینی ساختمان دی چه په بدن کښی د انتیجن د داخلیدو وروسته د بدن د مدافعوی سیستم یا (Immune System) پواسطه جوړیږی انتی بادی د پلازما سیل (Plasma Cells) پواسطه جوړیږی چه جوړید لئی لس ورځی وخت نیسی انتی بادی د انتیجن سره یوځای کیږی او په دی توګه انتیجن خنثی کوی او له مینځه ئی وړی.

د معافیت اقسام:

معافیت په دوه ډوله دی.

۱- طبعی معافیت یا: Natural Immunity :- دا هغه معافیت دی چه په طبعی توګه په ځینی موجوداتو کښی وجود لری. لکه چه چرګان په طبعی توګه د تیتانوس په مقابل کښی، سپی او موږګان د توبرکلوز په مقابل کښی او نګر وخلک د Yellow Fever په مقابل کښی مقاوم وي.
دا ډول معافیت هم یا ،کوچنی والی کښی په طبعی توګه خلق کیږی او یا خود

د کارت نمبر ______ د اجرا کیدو نیټه ______

Expanded Program on Immunization

د پاکستان د صحت محکمه

د واکسینیشن کارت

د کورنۍ د مشر نوم (پلار) ______

آدرس ______

د کارت د اجرا د مرکز نوم ______

______

۱) د سل، توره ټوخلې، خناق، تیتانوس، د ماشومانو فلج «پولیو»، شرې د خلاف خپل ماشومان د زیږیدو وروسته سمدستي فوراً د واکسین مرکز ته یوسئ او واکسین ئې کړی.

۲) د ماشوم د بیا واکسین کیدو دپاره ورپیاشت بعد خپل ماشوم دوباره نومړي مرکز ته ورولی د بیا ورتللو تاریخ د هغه سره چې کارکښې لیکل شوی دی. په یاد لرئ چه د واکسین پوره نه کیدو سره به ستاسو ماشوم د دې خطرناکو رنځونو څخه بچ کړای شي.

۳) د بی سی جی د واکسین ځای پیدا شوی دانه به پخپله وړوکي کیږي په شپږو اوونیو کښې جوړه شي. هغه ته مه لاس وهئ او ملهم مه ورپوری کوئ.

۴) که د واکسینیشن نه پس تبه پیدا شوه اسپرین یا پاراستامول ورکړئ او که تبه زیاته شوه ډاکټر ته مراجعه وکړئ لیکن د واکسین کار په هغه لرځان سره وروړئ.

۵) د بیا راتللو نیټه ۱) ۲) ۳) ۴)

PCPPI 1604 83 C.C.A.R. — 26.1.83 — 300,000 FORM AR 7

C، ورځني راجستر Daily Register :-

پدې راجستر کښې لومړی نېټه د هرې ورځې په شروع کښې درج کېږي او بیا د ورځې مسلسل نمبر لیکل کېږي او د هغه وروسته د ماشوم د کارد نمبر یا د عمومي راجستر نمبر، د ماشوم نوم، د پلار نوم او عمر لیکل کېږي او بیا په مربوطه خانو کښې هغه واکسین په نښه کېږي چه په دې ورځ ورته تطبیق کېږي پدې ډول په عمومي راجستر او کارت کښې د ماشوم نوم یوځل د اول وار مراجعې په وخت کښې لیکل کېږي او هم د دوهم د دریم او څلورم ځل د مراجعې په صورت کښې د هغه د نمبر له مخې سابقه پیدا کېږي او هلته صرف د مربوطه واکسینو خانه کښې تاریخ رسول کېږي او هم په کارت کښې د اشان تاریخ رنیته رسول کېږي پداسې حال کښې چه د هرځل مراجعې په صورت کښې په ورځني راجستر کښې د ماشوم ټول شهرت او نمبر د سره رسول کېږي. او په دې توګه راجستریشن مکمل کېږي.

د واړه راجسترې په ځنډ د فتر کښې ساتل کېږي، او کارت د ماشومانو مشر ته ورکول کېږي. د هر ورځې د کار په ختم کښې په ورځني راجستر کښې د کار خلص راپور د ٧٠ مخ د نمونې سره سم جوړېږي چه د ا کار بیا د میاشتې په آخر کښې ستاسې کار زیات آسانوي او میاشتنی راپور به بیا په آسانه جوړېږي.

کله چه د راجستر ټول کار مکمل شي نو بیا د کارت په ملاحظه هر ماشوم ته مربوط په نښه شوي واکسینونه تطبیق کېږي. همدارنګه باید د واکسین اجرآت په کورني طبي کارد (Family Card) کښې په پوره تفصیل او وضاحت ولیکل شي.

د ورځني او میاشتني راپورونو تهیه کول

a، ورځني راپور :

د خپل هرې ورځې د کار په ختم کښې د ورځني راجستر په آخر کښې د ورځني کار او تطبیق شوي واکسینونو تعداد او د واکسین شوو ماشومانو تعداد

او د عمر په لحاظ د مختلفو عمرلرونکو ماشومانو تعداد چه ورته واکسین شوی دی د عـ ٤ نمبر فورمه لمنځی جوړ کړی (دکتاب آخر ضمیمه وګوری).

b- میاشتنی راپور :

د دی میاشتنی په اوږدو کښی د ستاسی دکار او فعالیت اندازه، د ټولو هغو ماشومانو تعداد چه واکسین مو ورته کړی او د هغه ښځو شمیر چه واکسین مو ورته کړی، او د مختلف واکسینو د تطبیق اندازه، او د عمر په لحاظ د مختلف عمرلرونکو ماشومانو تعداد چه واکسین ورته شوی په دی کښی ښودل کیږی. چه د میاشتنی په اوږدو کښی د ټولو ورځنی راپورونو د مجموعی څخه جوړیږی. او باید د راجستر د شماری سره سر ورکول کیږی او دکتاب د ضمیمی د میاشتنی راپور سره سم باید ترتیب کړای شی. دا راپور باید د دوه کاپی کړی یوه مرکز ته ولیږی او بله په خپله دیکارد کښی په هغه د وسیله کښی وساتی چه د میاشتنی راپورونو لپاره مو انتخاب کړی ده. او همدارنګه به د میاشتنی راپور ترڅوا د واکسینو د مصرف راپور هم جوړ کړی.

C- د واکسینونو د مصرف او بیا غوښتنی راپور (VACCINE Demand):

د هری میاشتنی په آخر کښی به دکتاب د آخر ضمیمی عـ ٧١ فورمی سره سم ټول واکسینو د هغوی د تیری میاشتنی نه پاتی تعداد، د دی میاشت کښی راوړل شوی تعداد، او همدارنګه په دی میاشت کښی مصرف شوی تعداد، او وسنی موجود تعداد او ضایع شوی تعداد، د نوی میاشتنی لپاره ستاسی غوښتونکی تعداد چه کښی ښودل شوی وی ترتیب کړی. البته دا راپور هم باید د دوه کاپی وی یوه کاپی له ځان سره وساتی او بله مرکزی دفترته یوسی، او خپله کاپی به په مربوطه د وسیله کښی (vaccine demand) کیږدی. همدارنګه به د دی راپور کښی د واکسینونو برسیره د الکول، مالوچو، خاورتیل او نورو د ضرورت ور شیانو مصرف او نوی ضرورت هم باید ولیکل شی او را وغوښتل شی.

d، دگودام یا یخچال په مینځ کښې د واکسینونو د شمیرلو راپور :

د دې لپاره چه تاسې د خپل واکسینونو د شمیر او د هغه د Expiry Date) تاریخ
سره باخبره پاتې شي نو هره ورځ به دگودام یا یخچال واکسینونو د Inventory sheet
د پاڼې لهمخې موجودې کوی. (د دې پاڼې نمونه دکتاب په آخر ضمیمه کښې علامه ۷ مخ وګورئ).
یعنې د هر واکسین تعداد او د (expiry date) او د یخچال د حرارت درجه د کار په شروع
او ختم کښې باید ولیکل شي او سبا بیا مصرف شوی مقدار تری کم کړای شي او
موجود واکسین باید بیا درج شي پدې توګه د میاشتې په آخر کښې چه ستاسې دا
فورمه ډکه شي هغه به یو تا کلې د وسیله کښې چه د دې فارمونو لپاره مو اختصاص
کړې او ور باندې مو (Inventory Sheets) لیکلي دي خوندي کړئ.

e- د ستریلایزیشن راپور :

هره ورځ چه تاسې ستریلایزیشن کوی نو
د ستریلایزیشن د مخصوصې فورمې لهمخې (دکتاب په آخر ضمیمه کښې د دې فورمې
نمونه وګورئ) باید تاسې هره ورځ د ستریلایزیشن د شروع وخت د جوش وخت
او د ستریلایزیشن د ختم وخت په فورمه کښې د هغه ورځې تاریخ په مقابل کښې درج
کړې او د ورځې په ختم کښې د مصرف شوے مواد و اندازه هم په هغه کښې درج
کړې او د میاشتې په آخر کښې د غه پاڼه هم په خپل یو مخصوصه د وسیله کښې چه
(Sterilization Forms) پرې لیکل شوی وی کیږدئ.
خپل ټول اسناد سنه خوندې وساتئ او د ضرورت په وخت کښې هغه خپل مرکزی
د فتر ته وسپارئ او هم د کال په ختم کښې د خپل کال ټول اسناد بغیرد دا یمې
راجستر نه په یو درست پاکټ کښې خوندې واچوئ او بیرې د خپل مرکز لوم
او د واکسین د اسناد و لوم او د هغه کال چه دا اسناد پکښې اجراء شوی
په روښانه ټلو ولیکئ او مرکزی د فتر ته ئې د حفاظت او ساتنې په خاطر واستوئ.
مرکزی د فتر ونه هم باید دا اسناد په سنه توګه منظم او وساتي .

۴) DEFAULTER LIST راپور:

هغه چاته ویل (Defaulter)
کېږي چه په تاکلې موده کښې خپل واکسین نه راننسي چه البته د هرې میاشت په آخر کښې به د هر واکسین د Defaulter کسانو لسټ د نمونې سره (۷۳ مخ وګورئ) ترتیب کړي او یوکاپي ئې مرکزي دفتر ته استوي او یوکاپي به ئې د — (DEFAULTERS) په د وسیه کښې کېږدي.

SURVEILLANCE یا د مرضي واقعاتو لسټ:

واکسیناتور به د هرې میاشتې په آخر کښې د خپل ساحې د طبي یونټ د ډاکټر په مرسته د غه لسټ ترتیبوي چه په دې لسټ کښې به د دې شپږو ناروغیو د پېښو تعداد او تفصیلات د ۷۴ مخ د فورمې سره سم توضیح کوي. البته د دې فورمې یوکاپي به مرکزي دفتر ته لیږي او یوکاپي به په خپل ریکارډ کښې د Surveillance list په د وسیه کښې کېږدي.

د کلني مفصلې احصائي تهیه کول:

د هر کال په ختم کښې باید واکسیناتور د ۷۷ مخ د فورمې سره سم د سیمې په حقله ټول مربوط معلومات یعنې د سیمې د کورنیو شمېر د سیمې د ټول نفوس شمېر د سیمې د ۰-۱۵ کلن ماشومانو شمېر د ۲-۵ کلن ماشومانو شمېر د صفر-۲ کلن ماشومانو شمېر د ۱۵-۴۵ کلنو ښځو شمېر په روښانه توګه لیکي او همداراز به د واکسین د تطبیق په برخه کښې د ضرورت ور معلوماتو نه د فورمې له مخې خصوصاً د ۱۵-۴۵ کلن ښځو او د صفر-۲ کلن ماشومانو په برخه کښې به معلوماتو نه په واضح توګه لیکي. او همداراز به د خپل یو کلن کار په تجربه کښې خپل مشکلات، پیشنهادات او نظریات به لنډ او واضح جملو کښې لیکي. او دوه نقله

بهٔ ئی ترتیب کړې یو نقل به مزکرے دفتر ته واستوی
او یو نقل به به خپل ریکارډ کښی وساتی .

نمت بالخیر

د واکسینونو ریکارډ

شمېره	د ښځې او یا د ماشوم نوم او د پلار نوم	د پیدا کېدو نېټه یا عمر	هغه نېټه چه واکسین پکښې لګول کېږي																		کیفیت
			بي سي جي	پولیو					ډي پي ټي				ډي ټي			شری	ټي ټي				
				صفر	I	II	III	بوسټر	I	II	III	بوسټر	I	II	بوسټر		I	II	بوسټر	آخري دوز	

ضلع / ښهر

دواکسینشن ورځنی راجستر

DAILY REGISTER

داجراء کوونکی مرکز نوم ________ ۳

Remarks	MEASLES	T. T.				D.T.			D. P. T.				POLIO					بی سی جی	عمر	د خاوند یا دپلار نوم	د ښځې یا دماشوم نوم	دماشوم یا د کارت لمبر	ورځنی مسلسل لمبر	نیټه
		Last Dose	Br	II	I	Br	II	I	Br	III	II	I	Br	III	II	I	0							

ضلع / ښهر ——————— د اجراکوونکي نوم ——————— مرکز

دواکسینیشن دایمي یا مستقل راجستر

نیټه	مسلسل نمبر	د ښځې/ماشوم نوم	د پلار/خاوند نوم	عمر	[illegible] نمبر	بي سي جي	پولیو					ډي پي ټي				ډي ټي			ټي ټي				شرے	کیفیت
							صفر	I	II	III	بوسټر	I	II	III	بوسټر	I	II	بوسټر	I	II	بوسټر	آخري دوز		

مور د شید و لہ لارې د مور څخہ ماشوم تہ انتقال مومی.

۲- کسبی معافیت یا Acquired Immunity :- داډول معافیت

اول پہ وجود کښی نہ وی. او وروستہ بیا دیولہ خارجی عوامو لہ کبلہ پہ بدن کښی منځ تہ راځی.

چہ داډول معافیت هم د پیداکیدو لہ مخی پہ دوہ ډولہ دی.

A:- فعال کسبی معافیت Active Acquired Immunity :- داډول

معافیت اول د انسان پہ بدن کښی د مرض د تیریدو پہ نتیجہ کښی منځ تہ راځی پہ دی توګہ چہ د ناروغی انتیجن بدن تہ داخلیږی او بدن د هغی پہ مقابل کښی انتی باډی جوړوی چہ دغہ انتی باډی وجود تہ داخل شوی انتیجن خنثی کوی او همدا راز کہ وروستہ بیا د دی ناروغی بل انتیجن هم بدن تہ داخل شی هغہ هم خنثی کوی او لہ منځہ وړی. او پہ دی توګہ یوځل د انتیجن داخلیدل د دغہ نوعہ انتیجن پہ مقابل کښی یو دایمی معافیت منځ تہ راوړی.

B- غیر فعال کسبی معافیت Passive Acquired Immunity :-

پہ دی ډول معافیت کښی د بل چا پہ بدن کښی د مرض لہ کبلہ جوړی شوی انتی باډی د معافیت د ایجاد پہ منظور استعمال کیږی مثلاً مور چہ دیو مرض د تیریدو لہ کبلہ پہ خپل بدن کښی انتی باډی لری دغہ انتی باډی د شید و لہ لارې ماشوم تہ انتقال کوی او د ماشوم بدن هم د هغی ناروغی پہ مقابل کښی معافیت پیدا کوی او یا دا چہ د هغہ چا Antisera او یا Gama Globulin چہ مرض ئی تیر کړی وی د تطبیق پواسطہ پہ بل بدن کښی د دی ناروغی د مخنیوی لپارہ استعمالیږی.

MONTH________ YEAR________ ۷۰

B.H.U.________ DISTRICT________ د واکسینیشن میاشتنی راپور ضلع یا ښهر

Monthly Immunization Return

1_ Immunization Performed during this Mon. of ________

۱- هغه واکسینونه چه صرف په یوه میاشت کښی تطبیق شوی دی:

AGE Groups	Total attendance	BCG	POLIO 0	POLIO I	POLIO II	POLIO III	POLIO Br	D. P. T. I	D. P. T. II	D. P. T. III	D. P. T. Br	D. T. I	D. T. II	D. T. Br	T. T. I	T. T. II	T. T. Br	T. T. Last dose	Measles	Remarks
0-11 M.																				
12-23 M.																				
2-4 Y.																				
5+ Y.																				
Ladies between 15-45 Y.																				
Total																				

2- up to date does work since Jan. 19 to date during the curent year

هغه واکسین د دی کال د جنوری د اول نیټی تر اوسه تطبیق شوی

AGE Groups	Total attendance	BCG	POLIO 0	POLIO I	POLIO II	POLIO III	POLIO Br	D. P. T. I	D. P. T. II	D. P. T. III	D. P. T. Br	D. T. I	D. T. II	D. T. Br	T. T. I	T. T. II	T. T. Br	T. T. Last dose	Measles	Remarks
0-11 M																				
12-23 M																				
2-4 Y																				
5+ Y																				
Ladies between 15-45 Y																				
Total																				

د واکسیناتور امضاء

د واکسیناتور نوم

نوټ: دغه فورمه باید د هری میاشت په آخر کښی ژر تر ژره خانه پوری کړی او د F.S.M.O په دفتر ته ئی وسپاری تر څو هغه ئی P.D.H د دفتر ته ورواستوی.

VACCINE REQUEST FORM دواکسینونودغوښتلوفارم

Name of B.H.U.________ Dist./Agency________. Mon.________Year________

S.No.	DETAILS	POLIO	B. C. G.	D.P.T.	D. T.	T. T.	Measles	Saline Water	Remarks
1	Balance from previous Month								
2	Vials/Amp. received this Month								
3	Total 3 = 1 + 2								
4	Vials/Amp. used in this month								
5	Vials/Amp. destroyed in this month								
6	Total 6 = 4 + 5								
7	Balance at the end of this month 7=3-6								
8	Vials/Amp. now Needed.								
9	Received from Storekeeper.								

Name of Applicant________ Designation________ Address________

Signature________ Dated________

Note: 1. Demand Vaccines for 5 weeks instead of 4 weeks

2. Given reasons in remarks column if more or less vaccine demanded.

د واکسینونو د تهې د کنترول کارت

VACCINES & SUPPLIES CONTROL CARD

Expanded Immunization Program				Supplies Control Card	
Title of store			Commodity:		
Date	Amount received	Amount disbursed	to whom disbursed or from whom received	balance	Remarks

DEFAULTER LIST د واکسنیشن دغیرحاضرانو لست

Name of BHU________________ Mon. ____________ year __________

Disst/Agency________________

S. No.	Card	Name & parantage of child with address	Defaulter for II.III or Booster	Remarks

Note: Defaulters are those whose II or III dose was due but who did not come.

Tick in remarks column those defaulters who responded as a result of follow-up list.

Monthly surveillance report

دمیاشتی دمرضی پیښو راپور

BHU ______________________ Year ____________

District ______________________ Mon. ____________

Diseases	Vaccinated	Unvaccinated	Vaccination Status unknown	Total
Measles				
Pertus sis				
Diphtheria				
Neonatal Tetanus				
Other Tetanus				
Poliomyelitis				
Tuberculosis				

Submitted by ______________________

Supervisor of Vaccination Activities

Date: ______________________

Received by : ______________________

Date: ______________________

A list of those Immunized who have become ill in spite of immunization will be prepared giving following information.

Disease.	Name of patient.	Age.	No. of vaccine dose given.	Date of Immunizations.	Place of Immunization.

دکولډ چین داجراتو راپور

Mon ______________

District ______________

COLD CHAIN
PERFORMANCE REPORT

Responsible officer/team-leader.	FREEZER						REFRIGERATOR						No. cold boxes in working condition
	No. wo-king days		Temperature recorded		No. of days not working	No. of working days.	Temperature recorded		Temperature recorded-Freezer		No. of days not working	Kerosene consumption in liter	
			Lowest	Highest			Lowest	Highest					

د واکسینونو د ورځنی کنترول پاڼه

INVENTORY SHEET

Name of incharge ____________________

District ____________________

Mon. ____________ Year: ____________

Date	Temperature		Polio		D.P.T.		D.T.		T.T.		Measles		B.C.G.		Saline	Signature
	AM	PM	Q	ED	Q	ED	Q	ED	Q	ED	Q	ED	Q	ED	Q	

Abbreviation: Q = Quantity ED = Expiry Date

STATISTICS REPORT

د واکسینیشن دکلنی احصائی راپور

د واکسینیشن د مرکز نوم: ولسوالی: ولایت: کال:

A: د سیمې په برخه کښې معلومات:

۱- د سیمې د نفوس ټول شمیر:		۴- د سیمې د ۰-۲ کلن ماشومانو شمیر:	
۲- د سیمې د کورنیو شمیر:		۵- د سیمې د ۲-۵ کلن ماشومانو شمیر:	
۳- د سیمې د ټول ماشومانو (۰-۱۵ کلن) شمیر		۶- د سیمې د (۱۵-۴۵ کلن) ښځو شمیر:	

B- د واکسین شو وکسانو په برخه کښې معلومات:

واکسین او مختلف عمر لرونکی خلک	شمیره	د نفوس له مخې فیصدی
۱- ښځې:		
a- هغه ښځې چه T.T واکسین ورته شوی وی:		
b- هغه ښځې چه د T.T واکسین مکمل ځلور دوزونه اخستی دی.		
c- هغه ښځې چه د T.T واکسین غیر مکمل دوزونه اخستی دی.		
d- هغه ښځې چه T.T واکسین ئې بیخي نه دی اخستی.		
۲- د ۰-۲ کلن ماشومان:		
a- د سیمې هغه ماشومان ۰-۲ کلن چه په عمومي توګه واکسین شوي وي		
b- د سیمې هغه ماشومان ۰-۲ کلن چه بلکل واکسین شوی نه وی		
c- د سیمې هغه ۰-۲ کلن ماشومان چه مکمل واکسین شوی وی		
d- د سیمې هغه ۰-۲ کلن ماشومان چه غیر مکمل واکسین شوی دی		

C- شدید عکس العمل د واکسین په مقابل کښې او اختلاطات څومره وه

D- د واکسین په دوران کښې د واکسینیشن د تیم مشکلات څه وه:
۱-
۲-
۳-
۴-

E- د واکسیناتور پیشنهادات د کار د ښه انجام په خاطر:
۱-
۲-
۳-
۴-

F- د واکسیناتور خلص نظریه:

د واکسیناتور نوم   د واکسیناتور امضاء

B
6.52203
MIL
1929
cp. 1

VACCINE AND VACCINATION

طبع: مطبعهٔ آی. آر. بی

دچاپ شمیر: ۲۰۰۰ جلد

A .

د کسبي معافیت لپاره مختلف واکسینونه په لاندې طریقو تهیه کیږي:

۱- توکسایډ Toxoid :- دا نوع واکسین د مکروبونو د Toxoid تخنه عبارت دی چه د مربوطه ناروغۍ د مکروبونو ExoToxin خنثی کوي او عموماً د هغه ناروغۍ لپاره ورکول کیږي چه انتیجن ئې Exo Toxin تولید وي.

هغه واکسینونه چه د Toxoid له نوع تخنه جوړیږي عبارت له: D.P.T , D.T او T.T د واکسینو تخنه دی.

۲- مړه شوي ویروسونه Killed Organisms :- په دې ډول واکسینونو کښې مکروبونه مړه شوي وي لکن د هغوی انتیجنې خواص (Antigenisity) موجود وي او په دې ډول تطبیق کول ئې په بدن کښې د انتي باډي د تولید سبب کیږي لکن مرض نه تولید وي او معافیت منځ ته راوړي چه د Para Typhoid A.B او Typhoid (T.AB) واکسینونه او د کلورا او لیوني سپي (Rabies) واکسینونه د دې جملې تخنه دی.

۳- ضعیف کړل شوي مکروبونه: Attenuated Organismes :- دا ډول واکسینونه ضعیف کړل شوي مکروبونه دي چه د مرض د تولید توان ئې له لاسه ورکړي وي لکن انتیجنیک خواص لري او د انتي باډي د تحریک او تولید سبب ګرځي چه د فلج (Polio)، چیچک (Small Pox)، توبرکلوز واکسین یا B.C.G، د شري واکسین او د Yellow Fever واکسینونه د دې جملې تخنه دی.

۴- انتي سيروم Prepared Anti Sera د- دا يو نوع واکسين دي چه د Active Acquired Immunity لپاره استعماليږي.
چه دا واکسينونه عموماً په بل بدن کښې جوړ شوي ده ي. ددي واکسينونو وقايوي ارزښت کم دي ځکه چه د دوام موده ئې کمه ده. دا ډول واکسينونه په اپيډيمک واقعاتو کښې چه ګړ خلک په يوه ناروغۍ اخته وي استعماليږي.

د واکسينشن اهداف

د واکسينشن اصلي هدف دا دي چه دغه کلنې پورې ټول ماشومان او د ۱۵ - ۴۵ کلنې ښځې بايد دهغوي د اول ځل مراجعې په صورت کښې چه صحي مرکز ته ئې کوي واکسين شي.
او ورسره ورسره د دوي تعقيبي دوزونه او د نورو ماشومانو چه واکسينشن دوزونه ئې مکمل شوي نه وي دهغوي پاتې دوزونه بايد مکمل شي ترڅو په دې وسيله مکمل معافيت منځ ته راشي.

د واکسينشن اساسي اهداف دادي چه :

۱- ټولو هغه ماشومانو واکسين کول چه عمر ئې د پيدايښت د وخت څخه تر منځه کالو پورې وي.

۲- ټولو هغه ښځو ته د T.T واکسين کول چه عمر ئې ۱۵ - ۴۵ کالو وي ځرنګه چه واکسين کول يو فوق العاده ضروري کار دي نو د پولي کلينک ټول مراجعين ماشومان د صفرنه تر ۱۵ کلن پورې او د ۱۵ - ۴۵ کلنو پورې ټولې ښځې بايد د واکسين کولو لپاره د واکسين شعبې ته ور وليږل شي،

ترڅو د نه واکسین په صورت کښې هغوی ته واکسین تطبیق شي. چه البته پدې برخه کښې د کلنیکونو د ډاکټرانو او نورطبي پرسونل مرسته د واکسیناتور سره اساسي اهمیت لري.

هغه واکسینونه چه د E. P. I په پروګرام کښې شامل دي :

اوس د E. P. I. په پروګرام کښې ۶ واکسینونه شامل دي چه عبارت دي له:

۱- B. C. G. (بي، سي، جي) واکسین :- دا واکسین د توبرکلوز د مخنیوی لپاره ورکول کیږی چه مخفف ئې B. C. G دی.

۲- Polio (پولیو) یا د ماشومانو د فلج واکسین :- دا واکسین د ماشومانو د فلج (Polio) د مخنیوی لپاره ورکول کیږی چه د پولیو یا Oral Polio Vaccin (O. P. V.) په نوم هم یادیږی.

۳- D. P. T. یا Diphteria Pertussis Tetanus :- چه د دفتری، توری ټوخلي او تیتانوس د مخنیوی په غرض استعمالیږی.

۴- D. T. یا Dephteria Tetanus Toxoid :- چه د دفتری او تیتانوس د مخنیوی لپاره ورکول کیږی.

۵- T. T. یا Tetanus Toxoid :- چه د تیتانوس د مخنیوی لپاره حامله ښځو ته ورکول کیږی.

۶- Measles Vaccine :- دا واکسین د شری یا Measles د مخنیوی لپاره استعمالیږی.

فهرست

شماره	عنوان	مخ
۱-	واکسین او واکسنیشن څه شی دی	۱
۲-	د واکسین ارزښت	۲
۳-	معافیت	۴
۴-	د واکسنیشن اهداف	۸
۵-	هغه واکسینونه چه د E.P.I په پروگرام کښی شامل دی	۹
۶-	د واکسنیشن تیم ته لارښوونی	۱۰
۷-	د واکسیناتور مهم وظایف	۱۹
۸-	د واکسینونو ذخیره کول - اخستل ، انتقال او وسائل په ساتنه کښی	(۲۸)
۹-	د واکسینونو د انتقال د وسایلو په برخه کښی لنډ معلومات	(۳۲)
۱۰-	د کولډ چین د وسایلو د حرارت د معلومولو طریقی	(۳۷)
۱۱-	د واکسینونو استعمال په محلی مرکز کښی	(۴۳)
۱۲-	تعقیم کول یا STERILIZATION	(۴۴)
۱۳-	مختلف واکسینونه	(۴۷)
۱۴-	د عمر له مخی د واکسنیشن د تطبیق جدول	(۴۸)
۱۵-	د مختلفو واکسینونو د استعمال په برخه کښی تفصیلات	(۵۰)
۱۶-	د واکسینونو مضاد استطبابات	(۵۶)
۱۷-	د مختلفو واکسینونو جانبی عوارض	(۵۷)
۱۸-	هغه خطرات چه ممکن د واکسین کولو نه څخه پیدا شی	(۵۸)
۱۹-	د واکسنیشن ریکارډ - راجسترکول او کارت ورکول	(۵۹)
۲۰-	د ورځنی او میاشتنی راپورونو تهیه کول	(۶۱)
۲۱-	د کتاب ضمیمه د راپورونو نمونی	(۶۶ - ۷۷)

سریزه

ویاړ و چه دخپل باشهامته افغاني اولس او دنوري نړۍ د وروسته پاتي هیوادونو خلکو ته د دوی د صحت په برخه کښې د ناروغۍ د وقایې او مخنیوي یو مهمه برخه د (واکسین او واکسینیشن) په نوم لیکو .

د هغه عمومي فرمول بندۍ په اساس چه د ناروغیو وقایه او مخنیوی د معالجې په نسبت ښو ښو ځله ارزان، آسان، بهتر او قناعت بښونکی وي .

نو واکسینیشن چه د وقایوي طب یوه مهمه او اساسي برخه ده او د یو شمیر خطرناکو ناروغیو څخه مخنیوي کوي هم د زیات ارزښت وړ موضوع ده .

نو ځکه مو تصمیم ونیو چه په دې برخه کښې د ضرورت وړ معلوماتو نه سره راغونډ او د یوې داسې نشرې په شکل ئې ترتیب کړو چه حتی دلږ سواد لرونکو خلکو لپاره هم د استفادې وړ وي .

په ستړګو ګوره و چه هره ورځ د وروسته پاتي نړۍ د هیوادونو په زرګونو ماشومان د هغه ناروغیو له کبله مري، یا معلول او معذوریږي کومې ناروغۍ چه د واکسینونو په تطبیق کولو سره په ډیره آسانۍ د کنترول وړ دي .

د هغې احصائې له مخې چه په ۱۹۸۴ او د ۱۹۸۵ کلونو کښې په پاکستان کښې د میشته افغاني مهاجرو ښځو او ماشومانو څخه لاس ته راغلې ښکاره چه په ۱۹۸۴ کال کښې د ماشومانو د مرګ تناسب په هره ۱۰۰۰ ماشومانو کښې ۱۵۶ تنه یعني ۱۵،۶٪ دی چه د دې جملې څخه د ۶،۴٪ واقعاتو سبب د نوو زیږیدلو ماشومانو تیتانوس او ۸٪ ئې شرى ـــــ وه. پداسې حال کښې چه د میندو د مرګ تناسب $\frac{۱۱۷۶}{۱۰۰،۰۰۰}$ یعني ۱،۱۷۶٪ او ه . همدا راز د W.H.O د هغه احصائې له مخې چه په ۱۹۸۳ کال کښې ترلاسه شوي د هر کال په اوږدو کښې صرف د هغه ۶ ناروغیو له کبله چه د واکسینیشن پواسطه د هغه مخنیوی کیدای شي هر کال ۵ میلیونه ماشومان په ټوله نړۍ کښې مري او ۵ میلیونه ماشومان معذوریږي یعني ګوډ، ړوند او د دماغ د نشو ونما په تأخر اخته کیږي چه په دې توګه په هره دقیقه

کښې د غه ۶ ناروغۍ ۱۰ کسه وژني او ۱۰ کسه معذور وي.

چه د دغه فیصدۍ شمیر ډیر اوچت دی چه یو بااحساسه ضمیر د معنې په اوریدو سره په لړزان راځي نو د همدې کبله مو د واکسینېشن په دغه کتاب کښې کوښښ کړی چه صفحه په صفحه داسې روانه ژبه ولیکل شي چه زمونږ عوامو ته هم د استفادې وړ وي ترڅو دې کتاب په لوستلو سره دوی هم خپل وظائف او مکلفیتونه د خپلې ټولنې د بنیادي قشر د کوچنیانو ، په مقابل کښې درک کړي او د صحت او سلامتیا په برخه کښې دوی هم پوره برخه واخلي.

څرنګه چه د پښتو په ژبه کښې دا کتاب په خپل نوع کښې لومړنی اثر دی نو ښکاره ده چه د ځینو نیمګړتیاوو او سهوو څخه به خالي نه وي نو په دې وسیله د محترمو لوستونکو څخه احترامانه هیله کوو چه سهووو او نیمګړتیاوو ته به د اعتراض په عوض د اصلاح او اکمال په بناء به خپل نظریات لارښووني او پیشنهادات مونږ ته را واستوي ترڅو د بیا چاپ کېدو په صورت کښې ځنې په نظر کښې ونیول شي.

په درنښت.

داکتر تاج الدین "ملت مل"

واکسین او واکسینیشن

واکسین او واکسینیشن

VACCINE & VACCINATION

PROPERTY

لیکوونکی : - داکتر تاج الدین «ملت مل»

Author: Dr. Tajuddin Milatmal

تهیه کوونکی : هیلته ایجوکیشن ریسورس سنتر و دافغانانو له پاره د صحی او اجتماعی مرستو اداره

Produced By: Health Education Resource Center.
And
Afghans Health And Social Assistance Organization.

لومړی ټوک : ۲۰۰۰ کاپی

First Edition: 2000 copies

کال - ۱۹۸۶
Year: 1986

د دی کتاب اصلی هدف د واکسیناتورانو د پاره دیو عملی مأخذ تهیه کول دی.
همدارنگه مونږ خوشبینه یو چه دا کتاب به دیوی قیمتی منبع په توګه د ـ ډاکترانو، ښځینه صحی کارکوونکو، او د نورو هغو خلکو د پاره کوم چه د ناروغیو د مخنیوی سره علاقمند دی خپل ارزښت ثابت کړی.

دافغانی مهاجرینو په کیمپونو کښی انتانی امراض ډیر عام دی.
ددی امراضو وقوع د ناکافی غذائی موادو د چاپیریال او شخصی پاکوالی کمښت سره یوځای یوه داسی « حلقه » جوړوی چه د صحت د دایمی ضعیفوالی په منځ ته راوړلو کښی چټک رول لوبوی.

د دی کړی « حلقه » د ماتیدو ډیره ساده لاره واکسین کول دی واکسینونه ارزان، د تطبیق طریقه ئی آسانه، او نسبت دی ته چه د عمر د پاره دیوی ناروغی نه سړی په عذاب ئی ډیر لږ تکلیف ده لری.
هیله ده چه د دی کتاب عملی معلومات هغوی ته چه د ناروغیو د غیر ضروری پیښیدلو نه د مخنیوای چاری سرته رسوی ارزښتمند ثابت شی.

THIS BOOK IS MEANT AS A PRACTICAL MANUAL FOR VACCINATORS HOWEVER, WE ARE OPTIMISTIC THAT IT CAN ALSO PROVE TO BE A VALUABLE RESOURCE FOR PHYSICIANS, LADY HEALTH VISITORS AND ALL OTHERS INTERESTED IN PREVENTION OF ILLNESS.

IN THE AFGHAN REFUGEE VILLAGES, INFECTIOUS DISEASES ARE VERY COMMON. TOGETHER WITH INADEQUATE NUTRITION, POOR, ENVIRONNMENTAL AND PERSONAL HYGIENE, A CYCLE HAS BEEN CREATED THAT CONTINUES TO FOSTER ILL-HEALTH.

ONE OF THE MOST SIMPLE WAYS TO BREAK THIS CYCLE IS BY VACCINATION. VACCINATION IS LESS, COSTLY, EASIER AND LESS TRAUMATIC THAN A LIFETIME OF SUFFERING FROM AN OTHERWISE PREVENTABLE DISEASE.

بسم الله الرحمن الرحيم

اهداء

دغه اثر دخپل هیواد دهغه ماشومانو مقدسو ارواحو ته اهداء کوم چاچه د صحت، تعلیم، تربیې او ژوند کولو، خوږې ارزوګانې دخپل هیواد دآزادي په جنګ کښې ځان سره خاورو ته یوړې. او دهیواد دآزادي په لاره کښې دنورو شهیدانو په خوا کښې دجنګ قربانیان شول.

۱۳۶۵ کال